

Hallituksen esitys Eduskunnalle löytötavaralaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi löytötavaralaki. Ehdotettu laki on luonteeltaan yleislaki. Eräät muualla lainsäädännössä olevat löydettyjä esineitä koskevat erityissäännökset jäisivät edelleen voimaan. Lakiin ehdotetaan vähäarvoisia löytötavaroita koskevia yksinkertaisempia käsittelysääntöjä. Vähäarvoisena pidettävän löytötavaran raha-arvosta säädettäisiin asetuksella.

Se, joka ottaa löytötavaran talteen, olisi pääsäännön mukaan velvollinen ilmoittamaan löydöstä omistajalle taikka toimittamaan löytötavaran poliisille. Löytäjällä olisi oikeus löytöpalkkioon. Omistusoikeus siirtyisi hänelle, jollei omistaja määräajan kuluessa ole noutanut löytötavaraa. Näitä oikeuksia löytäjällä ei kuitenkaan olisi niiden esineiden osalta, jotka on otettu talteen julkisen liikenteen kulkuneuvossa, liikehuoneistossa, työpaikalla tai muus-

sa lakiehdotuksessa mainitussa laitoksessa. Myös polkupyöristä ja mopoista on erityissäännöksiä.

Ehdotuksen mukaan lääninhallitus voi myöntää luvan yksityisen löytötavaratoimiston pitämiseen, mikäli tämä on löytötavaroiden käsittelyn tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta tarpeellista.

Löytötavaran säilyttämistä ja noutamista koskevia määräaikoja lyhennettäisiin verrattuna voimassa olevaan lakiin. Löytöpalkkio toimitettaisiin löytäjälle tämän ilmoittamalla maksuosoitteella.

Lisäksi ehdotetaan eräitä teknisluonteisia tarkistuksia löytötavaroita koskevaan erityislainsäädäntöön.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1989 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3 luku. Löytötavaran säilyttäminen	14
1. Nykyinen tilanne	3	4 luku. Löytöpalkkio ja kustannusten korvaus	14
2. Lainsäädäntö Ruotsissa, Norjassa ja Tankassa	3	5 luku. Löytötavaran omistusoikeuden siirtyminen	15
2.1. Ruotsi	3	6 luku. Löytötavaratoimistot	16
2.2. Norja	4	7 luku. Erinäiset säännökset	17
2.3. Tanska	5	1.2. Pakkokeinolaki	17
3. Uudistuksen syyt ja toteuttaminen	5	1.3. Ilmailulaki	17
3.1. Yleistä	5	1.4. Laki avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta	18
3.2. Ehdotus uudeksi löytötavaralaksi	6	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	18
3.2.1. Lain soveltamisala	6	3. Voimaantulo	18
3.2.2. Vähäarvoinen löytötavara	6	LAKITEKSTIT	19
3.2.3. Löytäjän velvollisuudet	7	1. Löytötavaralaki	19
3.2.4. Laitoslöytö	7	2. Laki pakkokeinolain 4 luvun 17 §:n muuttamisesta	24
3.2.5. Löytöpalkkio ja kustannusten korvaus	7	3. Laki ilmailulain 61 §:n muuttamisesta	24
3.2.6. Säilytyskustannusten korvaaminen	8	4. Laki avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	25
3.2.7. Menettelytapojen kehittäminen	8	LIITTEET	26
3.2.8. Omistusoikeuden siirtyminen	8	Liite 1: Rinnakkaistekstit	26
3.2.9. Löytötavaratoimistot	9	2. Laki pakkokeinolain 4 luvun 17 §:n muuttamisesta	26
3.2.10. Poisjätettäviä säännöksiä	9	3. Laki ilmailulain 61 §:n muuttamisesta	27
3.3. Muu lainsäädäntö	10	4. Laki avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	27
3.3.1. Laki pakkokeinolain 4 luvun 17 §:n muuttamisesta	10	Liite 2: Luonnos löytötavara-asetukseksi	28
3.3.2. Viittaussäännökset muissa laeissa ..	10		
4. Asian valmistelu	10		
5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	10		
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	11		
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11		
1. Lakiehdotusten perustelut	11		
1.1. Löytötavaralaki	11		
1 luku. Lain soveltamisala	11		
2 luku. Löytötavaran talteenottaminen ..	12		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Voimassa olevan, vuonna 1943 annetun löytötavaralain (893/43) mukaan löytäjän, joka ottaa löytötavaran haltuunsa, on ilmoitettava löydöstä omistajalle, tai jos omistajasta tai tämän olinpaikasta ei ole tietoa, poliisiviranomaiselle. Ilmoitusta poliisiviranomaiselle ei kuitenkaan tarvitse tehdä, mikäli löytötavaran arvo on ilmeisesti yhtä markkaa pienempi. Löytötavara, jonka arvo on viittä markkaa suurempi tai jota ei saa ilman erityistä lupaa pitää hallussa, on toimitettava poliisille.

Löytäjällä on oikeus saada löytötavaran omistajalta kohtuullinen löytöpalkkio ja korvaus löydöstä aiheutuneista tarpeellisista kustannuksista lukuunottamatta niitä yleisen liikenteen kulkuneuvoissa, teattereissa, kaupossa ja erinäisissä muissa laissa mainituissa laitoksissa tehtyjä löytöjä (niin sanottu laitoslöytö), jotka löytäjän on luovutettava laitoksen henkilökunnalle. Tällaisen laitoksen yhteydessä voidaan lääninhallituksen myöntämän luvan nojalla pitää myös löytötavaratoimistoa. Valtion viranomaisella tai laitoksella on tällainen oikeus suoraan lain nojalla.

Omistajan on noudettava löytötavara kuuden kuukauden kuluessa löydöstä tai siitä poliisiviranomaiselle ilmoittamisesta. Jos löytäjä on ilmoittanut löydöstään omistajalle, edellä tarkoitettu määräaika on kolme kuukautta. Mikäli omistajaa ei ole määräajassa ilmaantunut, löytötavara siirtyy löytäjän omistukseen. Edellä mainitut laitoslöydöt siirtyvät kuitenkin valtiolle tai asianomaisen löytötavaratoimiston ylläpitäjälle. Jos löytötavara on ollut poliisiviranomaisen tai löytötavaratoimiston säilytettävänä, omistajan on suoritettava tästä korvaus.

Löytötavaralain sisältöä selostetaan muilta osin myöhemmin käsiteltäessä ehdotettavien uudistusten syitä ja toteuttamista.

Löytötavara-asetuksella (589/45) on annettu säännöksiä muun muassa löytötavaroista pidettävästä luettelosta ja niiden arvon määrittämisestä.

Muinaislöydöistä, uittopuista, rantalöydöistä ja eräistä muista löydöistä on säädetty erikseen.

Eräiden kaupunkien poliisilaitoksiin on löytötavara-asioiden hoitamista varten perustettu löytötavaratoimistoja. Arvokkaita ja yksilöitäviä löytötavaroita kuten polkupyöriä koskevia tietoja on tästä annettujen ohjeiden mukaisesti talletettu poliisiin käytössä olevaan koko maan kattavaan atk-pohjaiseen omaisuusrekisteriin. Luvan nojalla toimivia yksityisiä löytötavaratoimistoja on alle kaksikymmentä. Valtion viranomaisista on ainoastaan valtionrautateillä oma löytötavaratoimistonsa, josta on annettu erityisiä säännöksiä.

2. Lainsäädäntö Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa

2.1. Ruotsi

Ruotsissa löytötavaraa koskevat säännökset sisältyvät vuonna 1938 annettuun löytötavaralakiin (lag om hittegods, SFS 1938:11) sekä erityissäännöksiin. Viimeksi mainittuja on annettu muun muassa yleisissä kulkuneuvoissa tehdyistä löydöistä, muinaislöydöistä, eläimistä, merilöydöstä ja uittopuusta.

Ruotsin löytötavaralain esitöistä ilmenee, että lakia ei sovelleta muun muassa hylättyihin esineisiin eikä esineisiin, joilla on niin vähän arvoa, että löytötavaralain mukaisen kuulutusmenettelyn noudattaminen olisi ilmeisesti hyödytöntä. Löytötavaralain 1 §:n mukaan jokaisen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava löydöstään poliisiviranomaiselle. Velvollisuutta ilmoituksen tekemiseen ei kuitenkaan ole siinä tapauksessa, että havainnon tekijä suhtautuu asiaan passiivisesti. Jos omistaja on tiedossa, saa löytäjä tehdä ilmoituksen hänelle. Kun ilmoitus on tehty poliisille, on tämän ilmoitettava löydöstä omistajalle, jos tämä on tiedossa. Vuoden 1982 lainmuutoksella poistettiin löytötavaroita koskeva kuuluttamisvelvollisuus.

Löytäjällä ei pääsääntöisesti ole velvollisuutta luovuttaa löytötavaraa poliisille. Sen sijaan hänellä on siihen aina oikeus.

Omistajalla on oikeus saada löytötavara takaisin, jos hän korvaa poliisille ja löytäjälle aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä maksaa kohtuullisen löytöpalkkion. Löytöpalkkion rahamäärästä ei ole annettu säännöksiä, mutta lain esitöiden mukaan on otettava huomioon muun muassa löytötavaran raha- ja muu arvo, olosuhteet löytämisaikana, talteenottamisen ja hoidon aiheuttama vaivannäkö sekä omistajan ja löytäjän taloudellinen asema.

Jos löydöstä on ilmoitettu poliisille ja omistajasta ei kolmessa kuukaudessa ole saatu tietoa, siirtyy löytötavaran omistus löytäjälle. Löytötavara siirtyy samoin löytäjälle, jos omistaja ei kuukauden kuluttua kehotuksesta ole noutanut esinettä tai jos hänen muutoin voidaan katsoa luopuneen oikeudestaan. Löytäjän on näissä tapauksissa aina korvattava poliisiviranomaisen kulut asiassa. Jos hän ei tee sitä kuukauden kuluessa ja jos esine on poliisin hallussa, siirtyy löytötavara valtiolle.

Niin sanotuista liikennelöydöistä (trafikhitte-gods) on annettu säännöksiä asetuksella (8 § förordningen om järnvägs befordringsskyldighet, SFS 1985:200 sekä förordning om behandling av föremål som har upphittats i spårvägs-, tunnelbane- eller busstrafik, SFS 1985:201). Liikennelöydöt on luovutettava liikennelaitoksen henkilökunnalle. Löytäjällä ei ole tällöin oikeutta löytöpalkkioon eikä hän voi saada omistusoikeutta löytötavaraan. Muista niin sanotuista laitoslöydöistä ei ole annettu säännöksiä, mutta niiden on katsottu siirtyvän laitoksen haltijalle. Löytäjällä ei näidenkään löytöjen johdosta ole oikeutta löytöpalkkioon. Käytännössä on kuitenkin muun muassa postilaitos poikennut tästä periaatteesta ja luopunut oikeuksistaan.

Ruotsissa on valmisteltu ehdotus löytötavaran kokonaisuudistuksesta (Betänkande av givet av fyndlagstiftningsutredningen, Ds Ju 1980:11). Kokonaisuudistuksen toteuttamisesta on kuitenkin luovuttu (Regeringens proposition 1982/83:59, s. 4—6). Merilöytöä ja pelastusta koskevan lain uudistaminen toteutettiin vuonna 1984 (SFS 1984:984).

2.2. Norja

Löytötavaraa koskevat säännökset sisältyvät vuonna 1953 annettuun lakiin (lov om hitte-gods). Tämän lain mukaan löytötavarana pidetään vastoin omistajan tahtoa pois joutunutta irtainta esinettä, joka on otettu talteen. Muun muassa kotieläintä, kalastustarviketta ja uppo-putta ei pidetä löytötavarana, vaan niistä on säädetty erikseen.

Jos omistaja on tiedossa, on löytäjän heti luovutettava löytötavara hänelle tai säilytettävä sitä omistajan laskuun. Jos omistajasta ei ole tietoa, on löytäjän mahdollisimman pian toimitettava löytö sen paikkakunnan poliisille, jossa löytö on tehty. Löytötavara on myös toimitettava poliisille, jos omistaja kehotuksesta huolimatta ei nouda esinettä kohtuullisen ajan kuluessa tai jos hän kieltäytyy maksamasta löytöpalkkiota tai korvaamasta muuta kustannusta. Jos poliisille toimittaminen on hankalaa tai kustannuksia vaativaa, on poliisilla velvollisuus noutaa löytötavara. Erityisestä syystä poliisi voi myös oikeuttaa löytäjän säilyttämään löytötavaraa.

Julkisessa kulkuvälineessä, julkisen liikennelaitoksen toimipaikalla, kirkossa, kokoushuoneessa, koulussa, teatterissa, elokuvateatterissa, hotellissa, yömajassa, ravintolassa, konttorissa, työpaikalla, kaupassa tai vastaavalla paikalla löydetty esine eli niin sanottu liikenne- ja laitoslöytö on annettava henkilökunnalle, jos sitä ei heti voida luovuttaa omistajalle. Jos omistaja ei nouda esinettä kohtuullisessa ajassa, on laitoksen toimitettava löytötavara poliisille.

Poliisin on ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin omistajan etsimiseksi, jotka olosuhteet huomioon ottaen ovat kohtuullisia. Löydöstä on kuulutettava, jos löytötavara on erittäin arvokas tai jos siihen on muutoin syytä.

Löytäjä voi kieltäytyä luovuttamasta löytötavaraa omistajalle ennen kuin omistaja on maksanut löytöpalkkion ja korvannut löydön aiheuttamat kulut. Liikenne- ja laitoslöydöistä ei suoriteta löytöpalkkiota. Jos poliisi on ottanut löytötavaran säilytettäväkseen, se vahvistaa löytöpalkkion määrän. Löytöpalkkiota vahvistettaessa on otettava huomioon löytötavaran laatu, löytöpaikka sekä muut löytöön liittyvät asianhaarat. Normaalityötapauksessa löytöpalkkio määräytyy seuraavasti:

Löytötavaran arvo	Löytöpalkkio
0—100 kruunua	korkeintaan 20 %, mutta enintään 15 kruunua
100—500 kruunua	korkeintaan 15 %, mutta enintään 50 kruunua
yli 500 kruunua	korkeintaan 10 %

Löytöpalkkio, jota löytäjä ei kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksesta ole noutanut poliisilta, siirtyy valtiolle.

Jos löytötavaraa ei ole palautettu omistajalle kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun poliisi on ottanut sen säilytettäväksi tai löytäjä on saanut poliisilta luvan säilyttää sitä, löytötavara on myytävä julkisella huutokaupalla. Huutokaupalla saaduista myyntituloista vähennetään kulut, minkä jälkeen löytäjä saa tuloista 1/3 ja valtio 2/3. Löytötavara, jota luultavasti ei voida muuttaa rahaksi, on annettava löytäjälle tai tämän osoittamalle henkilölle, tai sitä on käsiteltävä niin kuin Norjan jätehuoltolaisissa on säädetty.

2.3. Tanska

Tanskassa on voimassa vuonna 1952 annettu ja vuonna 1963 muutettu löytötavaralaki (lov om hittedgods, uudispainos 1986 n:o 591). Rautateistä annetussa laissa on annettu erityissäännöksiä löytötavaroista. Löytötavaralaki ei koske kotieläimiä. Lakia täydentävät oikeusministeriön antamat tarkemmat määräykset.

Löytötavara on niin pian kuin mahdollista toimitettava poliisille, jollei löytäjällä ole tietoa omistajasta eikä löytäjä heti luovuta tavaraa hänelle. Poliisin on pääsääntöisesti kuulutettava löydöstä.

Omistajalla on oikeus saada löytötavara takaisin, jos hän maksaa löytöpalkkion ja korvaa löydön aiheuttamat kustannukset. Löytöpalkkion määrän vahvistaa poliisi. Päätöksestä voidaan valittaa hallinnollisessa järjestyksessä. Löytöpalkkio on yleensä 10 prosenttia tavarán arvosta, mutta huomioon on otettava löytöpaikka ja löytöön liittyvät olosuhteet sekä se, onko löytö aiheuttanut erityistä vaihua löytäjälle. Vaikka löytötavaralla ei olisi jälleennyyntiarvoa, voidaan palkkio suhteuttaa omistajan intressiin saada esine takaisin. Moottoriajoneuvoista, polkupyöristä tai perävaunuista, jotka on löydetty yleiseltä tieltä tai paikalta, löytöpalkkiota ei yleensä ole suoritettava. Löytöpalkkiota ei myöskään ole suoritettava, jos löytö on tehty muun muassa asunnossa, por-

raskäytävässä, kaupassa, julkisessa liikennevälineessä, virastossa tai vastaavalla paikalla.

Jos omistaja ei ilmoittaudu poliisille kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun löytötavara toimitettiin poliisille, on löytötavara myytävä julkisella huutokaupalla. Mikäli omistaja ei nouda löytötavaraa ennen myyntiä, saa löytäjä kolmasosan myyntihinnasta, josta kulut on vähennetty, lopun siirtyessä valtiolle.

3. Uudistuksen syyt ja toteuttaminen

3.1. Yleistä

Voimassa olevan lain löytötavaroista ilmoittamista ja niiden poliisiviranomaisille toimittamista koskevat säännökset eivät niissä olevien raha-arvojen osalta enää ole rahanarvon heikentymisen vuoksi ajan tasalla. Raha-arvojen jälkeenjääneisyys on johtanut säännösten noudattamatta jäämiseen. Myöskään löytötavaroihin sovellettu menettely ei kaikilta osin vastaa niitä vaatimuksia, joita toiminnan joustavuudelle ja yksinkertaisuudelle on asetettava. Esimerkiksi löytöpalkkio on löytäjän noudettava poliisilta. Ilmeisesti tämän seurauksena on, että esimerkiksi Helsingin poliisilaitoksen löytötavaroiden omistajilta perimistä löytöpalkkioista 10-20 prosenttia jää vuosittain nostamatta ja tilitetään valtiolle.

Lainsäädäntö on myös asialliselta sisällöltään eräiltä osin uusimisen tarpeessa. Tulkinallisia ja käytännöllisiä ongelmia on syntynyt muun muassa polkupyörien osalta, jotka tilaa vaativina muodostavat hankalimmin säilytettävän esineryhmän. Niiden käsittely on vaihdellut poliisipiiristä riippuen. Löydetty polkupyörät lienee yleensä kirjattu löytötavaroiksi niitä koskevina seuraamuksineen. Toisaalta niitä on saatettu käsitellä anastettuna omaisuutena, jonka suhteen löytäjälle ei rikoslain voimaantamisesta annetun asetuksen 11 §:ssä tarkoitettuissa tapauksissa voi syntyä oikeuksia, eikä löytötavaraksi kirjaamista siten ole näissä tapauksissa katsottu tarpeelliseksi.

Tämän esityksen valmistelussa on laitoslöytöjen osalta harkittu mahdollisuutta, että löytäjä voisi vaihtoehtoisesti joko luovuttaa esineen laitoksen henkilökunnalle taikka toimittaa sen poliisille ja saada tähän liittyvät normaalit löytäjän oikeudet. Samoin on esillä ollut irtipäässeiden eläinten kiinniottajan ja

niiden omistajien välisen suhteen järjestäminen löytötavaralakiin otettavilla säännöksillä. Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei kuitenkaan näiltä osin ole tehty muutosehdotuksia.

Löytötavaralain saattaminen nykyisiä vaatimuksia vastaavaksi edellyttää niin moninaisia muutoksia, että samassa yhteydessä on aiheellista uusia laki kokonaisuudessaan. Uudistamisessa olisi mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon myös atk:n mahdollisen hyväksikäytön lisäämisen asettamat vaatimukset. Keskitetyllä valtakunnallisella atk-tiedostolla voitaisiin tehostaa kadonneiden esineiden palautumista niiden omistajille.

3.2. Ehdotus uudeksi löytötavaralaksi

3.2.1. Lain soveltamisala (1 ja 2 §)

Voimassa olevassa löytötavaralaisissa ei ole yleistä lain soveltamisalaa koskevaa säännöstä. Siten periaatteessa kaikki irtaimet esineet niiden luonteesta riippumatta voisivat olla löydön kohteena. Käytännössä lain mukaisesti käsiteltävien löytötavaroiden ulkopuolelle on kuitenkin jätetty eräitä esineryhmiä. Tällaisia ovat esimerkiksi rekisteröitävät moottoriajoneuvot ja muut laitteet, joiden omistajat ovat pääsääntöisesti selvitettävissä. Tämä rajoitus on nyt kirjattu ehdotettuun lakiin. Samaan asemaan on asetettu myös ilma-alukset. Sen sijaan rekisteröitävät vesialukset ehdotetaan otettavaksi lain piiriin, jotta esimerkiksi myrskyn vuoksi irtipäässeiden veneiden talteenottoa ja omistajille palautumista näin tehostettaisiin.

Löytötavaroita koskevia säännöksiä ei ole aihetta soveltaa esineisiin, jotka omistaja on ilmeisesti hylännyt. Selvyyden vuoksi laissa todettaisiin myös, ettei lakia sovelleta irtipäässeiden eläinten talteenottoon.

Maihinajautumisesta ja laivalöydöstä annetulla asetuksella (930/79) on annettu löytötavaraalasta poikkeavia ja sitä lievempiä säännöksiä lähinnä siinä tarkoitettun omaisuuden eli haaksirikkoutuneiden tai ajelehtimaan päässeiden alusten ja tavaroiden poliisiviranomaiselle toimittamisesta. Kun tässä lakiesityksessä ehdotetaan lievennettäväksi velvollisuutta toimittaa löytötavaroita poliisille, eivät sanotut erityissäännökset enää ole tarpeellisia. Ehdotettavan uuden löytötavaralain säännökset on muutoinkin laadittu siihen muotoon, että ne soveltuvat myös vesialueelta tehtyihin löytöihin. Tämän

vuoksi mainittu asetus voidaan kumota. Sen sijaan muut vesialuelöytöjä koskevat erityiset säännökset jäisivät edelleen voimaan. Tällaisia on annettu muun muassa muinaismuistolaissa (295/63) irtaimista muinaisesineistä ja laivalöydöistä, vesilaissa (264/61) uitossa vesistöön jääneestä tavarasta ja merilaissa (167/39) selaisesta haaksirikkoutuneen tai vaarassa olevan aluksen tai aluksessa olevan tavarann pelastamisesta, josta suoritetaan pelastuspalkkiota.

Voimassa olevan löytötavaralain 14 ja 15 §:ssä luetellaan ne tilanteet, joista muussa laissa on annettu löytötavaraalasta poikkeavia erityisiä säännöksiä, tai annetaan valtuutus tällaisten säännösten antamiseen asetuksella. Nämä erityissäännökset voidaan pääosin jättää edelleen voimaan.

3.2.2. Vähäarvoinen löytötavara (3 ja 6 §)

Keskeinen löytötavaralainsäädännön soveltamisalaan liittyvä kysymys on, millä tavoin rajataan ne tilanteet, joihin löydettyjen esineiden vähäisen rahallisen arvon vuoksi ei ole mielekästä soveltaa lain yleisiä menettelysäännöksiä. Nykyisen lain mukaan niissä tapauksissa, joissa omistaja on tiedossa, löytötavara kuuluu lain sääntelyn piiriin siitä riippumatta, mikä rahallinen arvo esineellä on. Tällaisesta löydöstä on ilmoitettava omistajalle ja löytäjällä on oikeus muun muassa löytöpalkkiioon. Tilanne on asiallisesti sama myös niissä tapauksissa, joissa omistaja ei ole tiedossa; esineen rahallisella arvolla on tällöin merkitystä ainoastaan sen suhteen, onko löytäjällä velvollisuus ilmoittaa (muut kuin ilmeisesti markkaa vähäarvoisemmat löydöt) tai sen lisäksi myös toimittaa esine poliisille (yli viiden markan arvoiset löydöt).

Nykyisen lain omaksumaa järjestelyä ei voida pitää onnistuneena. Löytöpalkkiota ei ole mielekästä suorittaa aivan vähäarvoisista esineistä. Omistajan oikeusturva ei myöskään vaadi, että vähäpätöisten esineiden palautuminen hänelle tehokkaasti turvataan. Lisäksi voidaan epäillä, onko mahdollista luoda tehokkuudeltaan tyydyttävää järjestelmää, ilman että löytäjällä on mahdollisuus saada kohtuullinen taloudellinen korvaus hänelle aiheutuvasta vaivasta. Kun toisaalta vähäarvoisten löytötavaroiden jättämisestä kokonaan sääntelyn ulkopuolelle saattaisi aiheutua kielteisiä seurauksia, lakiin on otettu erinäisiä tällaisia löytöta-

varoita koskevia menettelysääntöjä. Nämä menettelysäännöt ovat kuitenkin varsin ylimalkaisia ja ovat itse asiassa vain johdannaisia siitä periaatteesta, ettei toisen omaisuutta saa perusteettomasti ottaa haltuun. Jos löytäjä on täytännyt hänelle asetetun ilmoitus- ja selvitysvelvollisuuden eikä vähäarvoisen löydetyn esineen omistajaa ilmaannu, löytäjä saa pitää esineen. Laissa on vähäarvoisten löytötavaroiden osalta tarkoituksellisesti jätetty sääntelemättä omistusoikeuden täsmällinen siirtymisajankohta. Viime kädessä yleiset sosiaaliset normit määrisivät, milloin esineen omistajan on katsottava menettäneen oikeutensa esineeseen.

Lakiehdotuksen 5 §:ssä tarkoitetuissa laitoksissa ja yleisötilaisuuksissa löydetty vähäarvoiset esineet on luovutettava laitoksen henkilökunnalle tai yleisötilaisuuden järjestäjälle. Nämä voivat säilyttää esineitä, esimerkiksi yksittäisiä käsineitä, tarpeelliseksi katsomansa ajan ja menetellä niiden suhteen tämän jälkeen tarkoituksenmukaiseksi harkitsemallaan tavalla.

3.2.3. Löytäjän velvollisuudet (4 §)

Voimassa oleva laki asettaa löydetyn, tuntemattomalle omistajalle kuuluvan esineen löytäjälle esineen arvosta riippuen velvollisuuden joko ilmoittaa löydöstä tai toimittaa esine poliisille. Kun järjestelmä on tarpeettoman monimutkainen, ehdotetaan sanottu ilmoitusvelvollisuus poistettavaksi. Sen varalta, että löydetty esine toimitetaan poliisille vasta omistajan tiedusteltua poliisilta mahdollista esineen löytymistä, voi poliisi merkitä tällaisen tiedustelun muistiin.

Muilta osin lakiehdotus rakentuu pääosin samoille löytäjän velvollisuuksia koskeville periaatteille kuin nykyinen laki. Löytäjän velvollisuudet alkavat siten edelleen löydetyn esineen talteenotosta, mutta talteenottoon ei sinänsä ole velvollisuutta. Järjestelmän tehokkuus turvataan löytäjän lain mukaiseen toimintaan kyttävillä taloudellisilla eduilla.

3.2.4. Laitoslöytö (5 ja 8 §)

Voimassa olevan lain 3 §:n 1 momentin mukaan tavara, joka otetaan talteen tai löydetään rautatielaitoksen tai muun yleistä liikennettä välittävän laitoksen liikennepaikassa, huoneistossa tai kulkuvälineessä tahi koulu- tai

teatterilaitoksessa tai näyttelyalueella taikka kauppa- tai muun liikkeen liikehuoneistossa tai sen pihamaalla, on luovutettava heti asianomaisen laitoksen tai liikkeen henkilökunnalle. Omaisuus on viivyttelemättä toimitettava edelleen poliisiviranomaiselle, tai mikäli laitoksen tai liikkeen yhteydessä toimii löytötavaratoimisto, sanottuun toimistoon. Talteenotosta ei suoriteta löytöpalkkiota eikä löytäjä voi saada esinettä omistukseensa.

Eräänä laitoslöytöjä koskevien säännösten keskeisenä tavoitteena on, että löytäjä vapautuu yksinkertaisella tavalla löytämästään esineestä luovuttamalla sen asianomaisen laitoksen henkilökunnalle. Toisaalta hän ei myöskään saa löydön perusteella mitään oikeuksia. Näitä lähtökohtia ei ehdoteta muutettaviksi.

Laitoslöytöjä koskeviin säännöksiin on tarpeen tehdä ainoastaan pienehköjä täsmennyksiä. Säännösten piiriin ehdotetaan otettavaksi työpaikat sekä muualla kuin sisätiloissa määrättyssä paikassa järjestettävät ilmoituksen- ja luvanvaraiset yleisötilaisuudet.

Lakiehdotuksen mukaan puheena olevaa säännöstöä muutettaisiin vastaamaan sitä käytännössä omaksuttua ja kadotetun esineen omistajalle palautumista helpottavaa menettelyä, että löydettyjä esineitä säilytetään asianomaisessa laitoksessa tai liikkeessä jonkin aikaa ennen niiden poliisille toimittamista. Velvollisuutta säilyttämiseen ei kuitenkaan ole katsottu voitavan asettaa, koska laitos ei saisi tästä mitään korvausta tai muuta etuutta. Käytännössä esineitä kuitenkin useimmiten säilytettäisiin asiakaspalvelusyistä. Esineiden säilyttämisoikeus mahdollistaisi myös liikkeiden vauaa vähentävän esineiden määräajoittaisen toimittamisen poliisille. Yleiseksi säilytysajan tarkarajaksi ehdotetaan kahta viikkoa. Kouluissa ja muissa oppilaitoksissa sekä urheiluhalleista löydettyjen esineiden osalta säilyttämisen enimmäisaika olisi kuusi kuukautta.

3.2.5. Löytöpalkkio ja kustannusten korvaus (10 §)

Voimassa olevan lain mukaan omistajalla on oikeus saada löytötavara takaisin maksettuaan löytäjälle kohtuullisen löytöpalkkion ja korvattuaan löydöstä aiheutuneet tarpeelliset kustannukset.

Löytöpalkkion suuruudeksi on käytännössä vakiintunut 10 prosenttia tavarann käyvästä ar-

vosta. Löydetyn esineen käyvän arvon määrääminen on useasti hyvin harkinnanvaraista. Löytötavara-asetus edellyttää, että arvioinnin toimittaa kaksi poliisiviranomaisen määräämää jäävitöntä henkilöä, mutta käytännössä tätä ei liene kirjaimellisesti noudatettu.

Menettelyn helpottamiseksi ja yksinkertaistamiseksi tarkoituksena on antaa asetuksella säännökset siitä, miten löytöpalkkio on määrättävä. Tarkoituksena on, että palkkio pääsääntöisesti määräytyisi vahvistetun taulukon mukaan löytötavaran arvon ollessa enintään 300 markkaa. Prosentuaalinen palkkio vaihtelisi tällöin noin 30 prosentista vähintään 10 prosenttiin. Yli 300 markan arvoista löydöistä palkkio olisi 10 prosenttia tavaran arvosta. Esineen omistaja ja löytäjä voivat myös sopia palkkion suuruudesta tai ettei palkkiota lainkaan suoriteta.

3.2.6. Säilytyskustannusten korvaaminen (11 ja 23 §)

Vastaavasti kuin löytöpalkkion osalta ehdotetaan hallinto-, vuokra- ynnä muista yleisistä kuluista koostuvien säilytyskustannusten korvaamisessa noudatettavaksi taulukkojärjestelmää, jossa korvaus pääsääntöisesti määräytyy esineen käyvän arvon perusteella. Korvausten suuruutta ei ole mahdollista kytkeä säilyttämisestä aiheutuvien kokonaiskustannusten määrään.

Kun kaikki yksityiset löytötavaratoimistot eivät nykyisinkään peri korvausta löytötavaran säilyttämisestä, ei niiden osalta ole syytä säätää velvollisuutta korvausten perimiseen. Korvausten suuruus voidaan jättää viime kädessä löytötavaratoimiston pitämisluvan myöntävän lääninhallituksen harkintaan myös mahdollisten valtion viranomaisten tai laitosten ylläpitämien löytötavaratoimistojen osalta.

3.2.7. Menettelytapojen kehittäminen (12 ja 19 §)

Voimassa oleva laki edellyttää, että löytäjä noutaa hänelle tulevan löytöpalkkion ja kulujen korvauksen poliisilta. Tätä hankalaa järjestelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että löytäjä voisi pyynnöstään saada hänelle tulevat palkkio- ja muut rahasuoritukset postitse tai rahalaitoksen välityksellä. Tällaisesta rahasiir-

rosta ei nykyisin aiheutuisi postin tai rahalaitoksen perimiä kuluja siinä tapauksessa, että rahasuoritukset lähetetään suoraan löytäjän ilmoittamalle tilille. Mikäli toimittamisesta aiheutuisi rahalaitoksen perimiä kuluja, on asianmukaisinta jättää kulut löytäjän suoritettavaksi. Tämä olisi käytännössä yksinkertaisinta ja tarkoituksenmukaisinta järjestää niin, että kulut vähennetään löytäjälle tulevasta löytöpalkkiosta ja muista rahasuorituksista. Kulujen perimisestä ja suuruudesta olisi ennakolta ilmoitettava löytäjälle.

Löytäjän omistukseen siirtyneen löytötavaran toimittamista hänelle postitse tai muulla tavalla ei tähän liittyvien käytännöllisten ongelmien vuoksi ole katsottu mahdolliseksi järjestää yleisin velvoittavin säännöksin muuta kuin siinä tapauksessa, että löytötavarana on kotimainen käypä raha. Vastaavasti löytöraha olisi toimitettava myös sen kadottaneelle omistajalle hänen pyynnöstään ja kustannuksellaan. Tätä koskevaa nimenomaista säännöstä ei ole katsottu tarpeelliseksi.

Löytöpalkkion ja muiden löytäjälle tulevien rahasuoritusten toimittaminen hänelle postin tai rahalaitoksen välityksellä lisää poliisin tehtäviä, mutta toisaalta vapaudutaan ilmoittamasta löytäjälle löytöpalkkiosta ja muista hänelle tulevista rahasuorituksista.

Poliisin työmäärän vähentämiseksi sekä löytäjän aseman selkiinnyttämiseksi on tarkoitus ottaa käyttöön sellainen yhtenäinen löytötavaran ilmoitus- ja vastaanottolomake, josta ilmenee löytäjän oikeuksien määräytyminen tätä koskevin tarkasti mainituin päivämääriin; kun löytäjä esimerkiksi tietää ennakolta, milloin hänen löytämänsä esine siirtyy hänen omistukseensa siinä tapauksessa, ettei omistaja ole sitä noutanut, löytäjälle ei ole enää yleensä tarpeen myöhemmin erikseen ilmoittaa tästä omistusoikeuden siirtymisestä. Lomake on laadittava niin, että se täyttää myös mahdollisen atk-käsittelyn asettamat vaatimukset.

3.2.8. Omistusoikeuden siirtyminen (14—20 §)

Nykyisen lain mukaan omistajan on noudettava kadottamansa esine pääsääntöisesti kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun löydöstä on ilmoitettu poliisiviranomaiselle tai laitoslöytö on tehty, taikka kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun löytäjä on antanut omistajalle tiedon

löydöstä. Määräajan jälkeen esine siirtyy löytäjän, valtion tai löytötavaratoimiston omistukseen.

Käytännössä on osoittautunut, ettei kadotettuja esineitä noudeta kolmea kuukautta myöhemmin muuta kuin poikkeustapauksissa. Pitkistä säilytysajoista on aiheutunut tilaongelmia erityisesti polkupyörien osalta. Tämän vuoksi ehdotetaan löytötavaroiden säilytysajan lyhentämistä kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen.

Lakiehdotukseen on otettu erityisiä säännöksiä takavarikoiduista löytötavaroista.

Soveltamisongelmia ovat aiheuttaneet ne tilanteet, joissa löytäjälle ei voida tai asian luonteen vuoksi ei ole syytä antaa omistusoikeutta löydettyyn esineeseen (esimerkiksi avaimet). Näiltä osin ehdotetaan laissa annettavaksi nykyistä yksityiskohtaisempia säännöksiä.

Löydetty polkupyörät ja mopot ovat eräissä suhteissa muista löytötavaroista poikkeavassa asemassa. Ne eivät yleensä ole omistajansa kadottamia, vaan ovat joutuneet pois omistajiltaan rikoksen seurauksena, joko luvattomasti käyttöönotettuina tai varastettuina. Yleisenä käytäntönä on ollut, että poliisi on löytäjän ilmoituksesta huolehtinut pyörien säilöön noutamisesta. Kun pyörät ovat useissa tapauksissa olleet hyväkuntoisia ja pyörät ovat pääsääntöisesti jääneet palautumatta omistajilleen, löytäjä on voinut varsin vähällä vaivalla saada tällaisen pyörän omistukseensa. Merkkejä on ollut myös sellaisen kielteisen ilmiön lisääntymisestä, että ilmoitus pyörän löytämisestä tehdään siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että saadaan pyörään sittemmin omistusoikeus. Näistä syistä polkupyörien ja mopojen osalta ehdotetaan siirryttäväksi sellaiseen järjestelmään, että omistajien noutamatta jättämät polkupyörät ja mopot myydään huutokaupalla ja siinä saadusta kauppahinnasta suoritetaan löytäjälle yksi kolmasosa.

Voimassa olevan lain mukaan löytäjän on noudettava hänelle siirtynyt löytötavara poliisilta kolmen kuukauden kuluessa omistusoikeuden siirtymisestä hänelle. Tätä määräaikaa ei ehdoteta lyhennettäväksi.

3.2.9. Löytötavaratoimistot (21—25 §)

Voimassa olevan lain mukaan lääninhallitus voi myöntää Suomen kansalaiselle, laillisesti

rekisteröidylle suomalaiselle yhtiölle, osuuskunnalle tai yhdistykselle taikka kunnalle määräjäksi luvan pitää liikkeen, laitoksen tai viraston yhteydessä löytötavaratoimistoa. Valtioilla on sellainen oikeus lupaa hankkimatta. Nykyinen laki edellyttää valtionrautateiden pitävän omaa löytötavaratoimistoa.

Lakiehdotuksen mukaan kaikki löytötavaratoimistot tehtäisiin luvanvaraisiksi. Järjestelmän yhdenmukaistamiseksi poistettaisiin siten valtion viranomaisten ja laitosten nykyinen erityisasema. Luvanvaraiseksi tekeminen ei kuitenkaan tosiasiallisesti rajoittane valtion viranomaisten ja laitosten mahdollisuuksia löytötavaratoimiston pitoon.

Löytötavaratoimiston toimipiiriin voisi kuulua useitakin lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja laitoksia. Näin esimerkiksi kunnalla voisi kaikkien virastojensa ja laitostensa osalta olla yksi löytötavaratoimisto. Löytötavaratoimistolla voisi niin ikään olla toimipaikkoja eri paikkakunnilla.

Nykyiseen lakiin verrattuna luvanvaraisten löytötavaratoimistojen toiminta ei olennaisesti muuttuisi.

3.2.10. Poisjätettäviä säännöksiä

Voimassa olevan löytötavarylain 10 §:n mukaan löytötavaran arvon ollessa vähintään 20 markkaa voi se, joka on 6 §:n 1 momentin nojalla menettänyt oikeutensa tavaraan ja jolle löytäjä ei ole ilmoittanut löydöstä, kolmen vuoden kuluessa oikeutensa menettämisestä lukien nostettavalla kanteella vaatia siltä, jonka hyväksi löydetyn omaisuuden arvo on tullut, takaisin sitä, minkä tämä on löydöstä oikeuden harkinnan mukaan hänen vahingokseen kohtuuttomasti hyötynyt.

Kun mainitulla erityissäännöksellä ei ole ollut käytännön merkitystä, se voitaneen jättää pois uudesta laista. Vastaavaa säännöstä ei ole myöskään Ruotsin, Norjan eikä Tanskan löytötavarylainsäädännössä. Mikäli esine on joutunut rikoslain voimaansaattamisesta annetun asetuksen 11 §:ssä tarkoitettulla rikoksella (näpistäminen, varkaus, ryöstö tai kiristäminen) pois omistajaltaan, on tällä oikeus aina saada esine lunastuksetta haltuunsa.

Löytötavarylain 12 §:n mukaan maahan tai muualle kätketystä aarteesta tai muusta sellaisesta löydöstä, jolla ei ole omistajaa, on löytäjän heti ilmoitettava löytöpaikan omistajalle.

Tällaisesta löydöstä saa puolet löytöpaikan omistaja ja toisen puolen löytäjä.

Nykyisissä oloissa ei ole tarvetta kätköä koskevaan erityissäännökseen. Riittäviä perusteita kätkön löytöpaikan omistajan erityiselle oikeusasemalle ei ole osoitettavissa. Vaikka säännös edustaakin pitkää oikeushistoriallista perinnettä, säännös ehdotetaan jätettäväksi pois uudesta laista.

3.3. Muu lainsäädäntö

3.3.1. Laki pakkokeinolain 4 luvun 17 §:n muuttamisesta

Voimassa olevan löytötavaralain 11 §:ssä on menettelysäännöksiä niiden tilanteiden varalta, joissa viranomaisen haltuun on muutoin kuin löytötavarana joutunut irtainta omaisuutta, jonka se on velvollinen luovuttamaan hallustaan, eikä omistajaa tai muuta, jolla on oikeus esineeseen, ole tiedossa. Tällaisesta omaisuudesta on kuulutettava sisäasiainministeriön määräämällä tavalla. Jollei omaisuuden saantiin oikeutettua ilmaannu vuoden kuluessa kuuluttamisesta, siirtyy omaisuus valtiolle.

Mainitussa lainkohdassa tarkoitettua omaisuutta ovat pääasiallisesti takavarikoituina olleet esineet. Takavarikoida voidaan esineet, jotka voidaan epäillä viedyn rikoksella joltakulta tai jotka voivat olla todisteena rikosasiassa taikka jotka tuomioistuimien voi julistaa valtiolle menetetyksi. Poliisiin haltuun voi myös muutoin tulla sellaista omaisuutta, jota ei voida pitää laissa tarkoitettuna löytönä. Tällöin muodostuu ongelmalliseksi, miten on meneteltävä sellaisen omaisuuden suhteen, jonka omistajasta ei saada selvyyttä tai jota ei voida saada toimitetuksi sen omistajalle. Kun erityissäännöksessä tarkoitettujen tilanteiden liittyvät pääosin rikoksiin, joiden yhteydessä asianomainen esine voidaan takavarikoida, olisi säännöksen luontevin sijoituspaikka pakkokeinoja koskevassa lainsäädännössä. Löytötavaralain 11 §:ssä säädettyä kuulutusmenettelyä ei myöskään enää muutoin tunneta muissa löytötavaralain säännöksissä.

Tämän vuoksi ehdotetaan asiasta edelleen tarpeelliseksi katsottavat säännökset sijoitettaviksi 1 päivänä tammikuuta 1989 voimaan tulevan pakkokeinolain (450/87) 4 luvun 17 §:ään, jossa on jo säännöksiä takavarikoitujen esineiden palauttamisesta omistajilleen.

Niissä nykyisen löytötavaralain 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, joissa asianomaista esinettä ei takavarikoida, esine voidaan tarvittaessa katsoa löytötavaraksi ja käsitellä sitä sen mukaisesti.

3.3.2. Viittaussäännökset muissa laeissa

Ilmailulain (595/64) 61 §:n 2 momentissa ja avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta annetun lain (616/70) 3 §:n 2 momentissa on viittaus voimassa olevaan löytötavaralakiin. Säännökset olisi muutettava koskemaan uutta löytötavaralakia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Ministeriön työryhmän ehdotuksesta (Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 3/1984) on hankittu lausunnot 62 viranomaiselta, järjestöltä ja yhteisöltä. Lausunnoista on julkaistu tiivistelmä (Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 8/1984). Lausunnoissa on ehdotettua löytötavaralainsäädännön kokonaisuudistusta pidetty tarpeellisenä. Keskeisimmät arvostelua herättäneet kysymykset olivat laitoslöytöjä ja irtapäätteiden eläinten kiinniottamisen sääntelyä koskevat ehdotukset. Nämä sekä useimmat muut tehdyt huomautukset on otettu huomioon tässä esityksessä. Valmistelussa on oltu yhteydessä erityisesti löytötavaralain täytäntöönpanosta huolehtivaan sisäasiainministeriöön sekä Helsingin poliisilaitokseen.

5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvillä ehdotuksilla ei ole mainittavia organisatorisia eikä taloudellisia vaikutuksia. Löytötavara-asiat hoidettaisiin toiminnasta jo nykyisin vastaavien organisaatioiden, poliisin ja yksityisten löytötavaratoimistojen toimesta. Mikäli valtionrautatiet lopettaa oman löytötavaratoimiston pitämisen, tästä aiheutuu ainakin Helsingin poliisilaitokselle tarvetta lisähenkilökunnan saamiseen. Löytötavaratoiminnasta julkistaloudelle aiheutuvan rasituksen arvioidaan kuitenkin pysyvän ennal-

laan. Pitemmällä aikavälillä tulisi pyrkiä auto-maattisen tietojenkäsittelyn laajempaan hyväksikäyttöön niin, että löytötavaroihin liittyvät tehtävät voidaan hoitaa nykyistä tehokkaammin ja pienemmin kustannuksin.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Rikoslain kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä on ollut harkittavana, olisiko löytötavaran kavaltamista koskevia rikoslain säännöksiä muutettava. Löytötavaralaisissa oleva, rikoslain rangaistussäännöksiin viittaava säännös ehdotetaan kuitenkin tässä vaiheessa säilytettäväksi ennallaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Löytötavaralaki

1 luku. Lain soveltamisala

1 §. Yleissäännös. Laki on soveltamisalaltaan yleinen. Se koskee periaatteessa kaikenlaisten omistajan tai haltijan kadottamien irtainten esineiden talteen ottamista. Löydön kohteena olevaa irtainta esinettä ei ole yleisesti määritelty laissa. Epäselvyyttä ei tältä osin syntyne. Esimerkiksi maahan valunut neste ei voi olla löydön kohteena. Nimenomaisella säännöksellä rajataan irti päässeiden eläinten kiinnittäminen lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Löytötavaran oikeudellista käsitettä ei laissa lähemmin määritellä. Löydön kohteena voi olla ainoastaan esine, joka on joutunut pois omistajan tai haltijan hallusta. Jotta kysymyksessä olisi laissa tarkoitettu löytötilanne, esine ei saa "löydettäessä" olla kenenkään muunkaan hallinnassa. Siten esimerkiksi rikoksente-kijältä tavattua anastettua omaisuutta ei käsitellä löytötavaralaisissa tarkoitettuna löytötavarana.

Lain soveltamisen kannalta ei ole merkitystä, onko esineen omistajan hallusta pois joutuminen tapahtunut hänen omalla toiminnallaan vai esimerkiksi luonnonvoimien toimesta.

Laissa on nimenomaisesti todettu, ettei lakia sovelleta esineeseen, jonka omistaja on ilmeisesti hylännyt. Esineen kunnosta, arvosta, löytöpaikasta ja muista olosuhteista riippuu, milloin esine on katsottava hylätyksi. Hylätyt esineet saa niiden löytäjä pitää. Epäselvissä

tapauksissa on sovellettava löytötavaroita koskevia säännöksiä. Hylättyjen ajoneuvojen siirtämisestä ja hävittämisestä on ajoneuvojen siirtämisestä ja romuajoneuvojen hävittämisestä annetussa laissa (151/75) annettu erityisiä säännöksiä. Samoin saattavat hylättyjen esineiden osalta tulla sovellettaviksi jätehuoltolain (673/78) säännökset.

Löytötavarasta ei pystytä pelkällä ulkoisella havainnoinnilla toteamaan, mistä syystä se on joutunut pois omistajan hallusta. Löydettyä esinettä olisi käsiteltävä löytötavarana niissäkin tapauksissa, joissa on epäiltävissä, että esine on saattanut joutua rikoksen kautta pois omistajaltaan. Mikäli sittemmin varmistuu, että löytötavarana käsitelty esine on joutunut rikoslain voimaannpanemisesta annetun asetuksen 11 §:ssä tarkoitettua rikoksen johdosta pois omistajaltaan, tällä seikalla on löytötavaralainsäädännön kannalta ainoastaan se merkitys, että omistajalla on oikeus saada esine löytötavaralain säännösten estämättä lunastuksetta haltuunsa.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle on lähinnä käytännöllisistä syistä jätetty ajoneuvoasetuksessa (233/82) tarkoitettut rekisteröitävät ajoneuvot ja laitteet sekä ilmailulaissa tarkoitettut rekisteröitävät ilma-alukset. Lain piiriin kuuluisivat edelleen sellaiset kulkuneuvot, joita ei rekisteröidä, kuten muun muassa mopot.

Löytötavaroita koskevia säännöksiä olisi periaatteessa sovellettava myös esineisiin, joiden hankkiminen tai hallussapito on muualla lainsäädännössä kielletty tai vaatii viranomaisen luvan. Tällaisista löytötavaroista ja niiden käsitteystä on lakiin otettu erityissäännöksiä. Sen sijaan, jos löydetty esine on vaarallisuuten-

sa tai muun vastaavan synn vuoksi jouduttu hävittämään tähän velvoittavan säännöksen tai määräyksen nojalla, ei sitä ole yleensä syytä kirjata löytötavaraksi eikä soveltaa siihen muutoinkaan löytötavaroita koskevia säännöksiä.

Lakia sovelletaan Suomessa tehtyihin löytöihin. Tämä koskee periaatteessa myös Suomesta lähteneissä tai Suomeen tulevista liikennevälineissä tehtyjä löytöjä. Käytännön syistä jouduttaneen tällöin kuitenkin menettelemään niin, että esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välisessä matkustajaläiavaliikenteessä tehdyt löydöt toimitetaan määräsätaman löytötavaraviranomaisille, jollei löydetyn esineen omistajan kotipaikan ole voitu todeta olevan lähtövaltiossa. Ulkomailla löydettyjen, suomalaisten omistamien löytötavaroiden toimittamisesta Suomeen ulkoasiainministeriö voi tarvittaessa antaa ohjeita.

2 §. Tavarat, joiden löydöistä on säädetty erikseen. Pykälässä on selvyuden vuoksi lueteltu ne tapaukset, joissa tarkoitetuista löydöistä annettu erityinen lainsäädäntö syrjäyttää löytötavaralain säännökset.

3 §. Vähäarvoinen löytötavara. Vähäarvoisiin löytötavaroihin sovelletaan muista löytötavaroista poikkeavia yksinkertaisempia menettelytapoja (6 §). Tarkoitus on, että asetuksella säädetään raja-arvoksi lain voimaantulo hetkellä 20 markkaa. Rahalliselta arvoltaan tämän alittavia esineitä pidettäisiin vähäarvoisina lukuun ottamatta esineitä, joilla ilmeisesti on omistajalle erityistä käyttö-, tunne- tai muuta henkilökohtaista arvoa. Omistajalleen tärkeitä esineitä olisivat esimerkiksi avaimet, pankki- ja luottokortit sekä erilaiset apuvälineet kuten silmälasit. Raha-arvolla tarkoitetaan esineen käypää arvoa. Arvoa määriteltäessä otetaan huomioon esineen kulumisesta aiheutunut arvon alentuminen. Raja-arvoa tarkistettaisiin tarvittaessa rahanarvon muutosten mukaisesti.

Laitoksissa löydettyihin vähäarvoisiin esineisiin sovelletaan sitä laitoslöytöä koskevaa periaatetta, että tällainen löytö on luovutettava laitoksen henkilökunnalle tai löytötavaratoimistolle. Vähäarvoiseen esineeseen ei muutoin sovelleta laitoslöytöjä koskevia säännöksiä. Laitoksen harkinnassa on siten, miten kauan se säilyttää esinettä ja mitä se tekee esineelle, mikäli omistaja ei ole sitä noutanut. Mikäli vähäarvoisen esineen omistaja on tiedossa, laitoksen on kuitenkin ilmoitettava löydöstä omistajalle.

Lain 26 §:n rangaistussäännöstä voidaan soveltaa myös tilanteisiin, joissa on kysymys vähäarvoisista löytötavaroista.

2 luku. Löytötavaran talteen ottaminen

4 §. Ilmoittamis- ja toimittamisvelvollisuus. Löytötavaran talteenottaminen merkitsee aina jonkinasteista fyysistä puuttumista esineeseen. Toisaalta laissa tarkoitettua talteenottoa ei kuitenkaan ole kaikki fyysinen esineeseen puuttuminen, sillä tällaiseksi ei ole katsottava esimerkiksi pelkkää esineen siirtämistä sen vahingoittumisen estämiseksi kuten ajeltavan veneen vetämistä rannalle. Löytäjän velvollisuudet alkavat hänen ottaessaan esineen omaan hallintapiiriinsä. Lain vaatimien toimenpiteiden suorittamisessa ei saa aiheuttomasti viivytellä.

Löytäjän on ilmoitettava talteen otetusta löytötavarasta joko esineen omistajalle, jos tämä on tiedossa, tai toimitettava löytötavara poliisille. Löytötavaraa ei saa toimittaa säilytettäväksi muualle kuin poliisille. Esimerkiksi joidenkin ilmaisjakelulehtien harjoittama löytötavaroiden vastaanottaminen ja toiminta niiden omistajien selvittämiseksi ei ole luvallista. Sen sijaan laki ei aseta esteitä esimerkiksi sille, että löytäjä pudottaa postilaatikkoon sellaiset löydetty avaimet, joiden palauttamisesta omistajalle huolehtii Suomen Punaisen Ristin avainpalvelujärjestelmä. Samoin on pankkikorttien toimittaminen niiden haltijoille mahdollista pankin välityksellä.

Omistajalle ilmoittaminen edellyttää, että omistaja on löytäjän tiedossa. Omistajalle ilmoittamisen tapaa ei ole lähemmin säännelty. Asianmukaista ei kuitenkaan ole esimerkiksi sellainen käytännössä esiintynyt menettely, että tuntemattoman omistajan kadottamista esineistä ilmoitellaan lehdissä. Tarvittaessa omistajalle ilmoittaminen voidaan suorittaa niin, että se on todistettavissa.

Löytäjä voi siinäkin tapauksessa, että omistajan on hänen tiedossaan, toimittaa esineen poliisille, mikäli katsoo sen etujensa turvaamiseksi tai muusta syystä tarpeelliseksi.

Sellainen omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä, esimerkiksi huumausaineet, tai vaatii viranomaisen luvan, esimerkiksi aseet, on toimitettava välittömästi poliisille.

Löytötavaran talteenoton perusteella löytäjä saa hänelle laissa turvatut oikeudet eli oikeu-

den löytöpalkkioon ja kulujen korvaukseen sekä oikeuden saada esine itselleen. Talteenotto-oikeus ei kuitenkaan merkitse, että löytäjä voisi korvauksensaantioikeuksin ryhtyä suuruusuntaisiin ja huomattavia kustannuksia aiheuttaviin pelastustoimiin. Talteenoton ja muiden löytöön liittyvien korvattavien toimenpiteiden tulee rajoittua siihen, mikä on lain tarkoituksen eli kadonneiden esineiden hukkaantumisen tai vahingoittumisen estämiseksi ja omistajalle palauttamisen kannalta tarpeellista. Tarkemmat säännökset kustannusten korvaamisesta on 10 §:ssä.

Velvollisuus toimittaa löytötavara poliisille ei koske esinettä, jota ei voida vaaratta tai hankaluudetta kuljettaa. Tällaisten esineiden talteen ottamisesta on kuitenkin ilmoitettava poliisille. Poliisin harkintaan jää, mihin toimenpiteisiin se katsoo asiassa olevan aiheutta. Hankalasti liikuteltavan esineen löytäjä voi myös itse toimittaa poliisille, mutta tästä aiheutuvat kulut korvataan hänelle ainoastaan sikäli kuin ne ovat tarpeellisia ja kohtuullisia. Tässä tarkoitettua esinettä koskevan ilmoituksen tekijä saa laissa tarkoitettua löytäjän aseman, vaikka hän ei olisikaan suorittanut varsinaisia fyysisistä esineen talteenottoa.

Niissä tapauksissa, joissa löytötavaran kuljettaminen muualla säilytettäväksi ei ole tarkoituksenmukaista, poliisi voi löytäjän pyynnöstä oikeuttaa tämän säilyttämään löytötavaraa. Löytäjälle voitaisiin siten antaa lupa esineen säilyttämiseen silloin, kun tähän on perusteltu syy. Se, milloin tällaiseen menettelyyn on aiheutta, voi jäädä määräytymään käytännön tarpeiden mukaisesti. Poliisin on pidettävä myönnetyistä luvista kirjaa.

5 §. Laitoslöydön luovuttaminen. Laitoslöytäjä koskevan säännöksen soveltamisalaan kuuluvat muun muassa julkisen liikenteen kulkuneuvot. Näihin kuuluvat kaikki sellaiset kulkuneuvot ja kuljetusmuodot, jotka tarjoavat yleisiä kuljetuspalveluja, kuten linja-autot, rai-deliikenne ja taksit sekä matkustajalaidat ja lentokoneet. Käytetyllä ilmauksella on pyritty rajaamaan soveltamisalan ulkopuolelle yksityisen henkilöautoliikenne ja sellainen muu liikenne, jossa olevaa kulkuvälinettä käytetään sen haltijan omiin kuljetuksiin.

Pääsääntönä on, ettei laitoslöytöä koskevia säännöksiä sovelleta ulkoalueilta tehtäviin löytöihin. Poikkeuksena ovat liikenteen harjoittajien liikennepaikat kuten rautatie- ja linja-autoasemat, joissa on yleensä henkilökuntaa

paikalla, sekä pykälän 2 momentissa tarkoitettua yleisötilaisuudet. Myös työpaikkaan saattaa kuulua ulkoalueita. Liikennepaikaksi ei katsota pysäkkiä tai seisaketta.

Käytännössä saattaa ilmetä tulkintavaikkeuksia, milloin löytöä on pidettävä laissa tarkoitettuna laitoslöytönä. Koska laitoslöytöä koskevat säännökset ovat poikkeuksia yleisistä säännöksistä, epäselvissä tapauksissa olisi päädyttävä normaalien löytötavarasäännösten soveltamiseen. Esimerkiksi katetuilta kauppakujilta tehtyjä löytöjä ei ole syytä katsoa laitoslöydöiksi.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja yleisötilaisuuksia olisivat yleisistä kokouksista annettussa laissa ja julkisista huvitilaisuuksista annettussa laissa (492/68) tarkoitettua tilaisuudet, joilla on siten viranomaisten tiedossa oleva toimeenpanija. Tilaisuuden on tapahduttava tiettyssä maantieteellisesti rajatussa paikassa. Esimerkiksi mielenosoitukset ja kulkueet eivät ole tässä tarkoitettuja yleisötilaisuuksia.

6 §. Vähäarvoisesta löytötavarasta ilmoittaminen. Vähäarvoisia löytötavaroita ei ole jätetty kokonaan laissa olevan sääntelyn ulkopuolelle. Tämä on mahdollistanut sen, että tavallisen käsittelyn saavien löytötavaroiden arvon markkamääräistä alarajaa voidaan jossain määrin nostaa.

Vähäarvoisen esineen löytäjälle on asetettu eräitä velvollisuuksia. Hänen on ilmoitettava talteen ottamastaan esineestä sen omistajalle, jos tämä on hänen tiedossaan. Mikäli esineen omistaja on vaikeudetta selvittävissä, on löytäjä velvollinen ryhtymään selvittämisen vaatimiin toimenpiteisiin. Kuten säännöksen sanamuodosta ilmenee, mitään pitemmälle menevää selvittämistä ei vaadita. Lähtökohtana on, ettei selvittämisestä aiheudu suoranaisia kuluja. Säännöksellä halutaan korostaa sitä, ettei hyväksyttävää aina ole pelkkä esineen talteen ottaminen ja liittäminen omaan hallintapiiriin. Mikäli vähäarvoiselle löytötavaralle ilmaantuu omistaja, tällä on oikeus saada esine haltuunsa ilman löytöpalkkion tai muun korvauksen suorittamista.

Laitoksista löydetty vähäarvoiset esineet on luovutettava laitoksen henkilökunnalle (3 § verrattuna 5 §:ään).

Vähäarvoisen löytötavaran toimittamista poliisille ei ole sinänsä kielletty. Poliisin harkinnassa on, ottaako se tällaisen esineen säilytettäväksi esimerkiksi laitoslöytöjä koskevaksi kahden viikon säilytysajaksi.

3 luku. Löytötavaran säilyttäminen

7 §. *Löytötavaran hoitaminen.* Pykälä sisältää voimassa olevan lain 4 §:n 1 momenttia vastaavan yleisen säännöksen siitä, että löytötavaraa on säilytysaikana hoidettava hyvin.

8 §. *Laitoslöydön säilyttäminen.* Vaikka asianomaisella laitoksella ei ole velvollisuutta laitoksesta löydetyn esineen varsinaiseen säilyttämiseen, tarkoituksena on, että laitokset kuitenkin asiakaspalvelusyistä vapaaehtoisesti säilyttävät esineitä. Säilyttämiselle on asetettu pääsääntöisesti kahden viikon enimmäisaika. Vastaavasti kuin löytäjän talteen ottamien esineiden osalta on 4 §:n 1 momentissa säädetty, on laitosten toimitettava välittömästi poliisille omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä tai vaatii viranomaisen luvan.

Kouluja ja muita oppilaitoksia sekä urheiluhalleja koskevaa 2 momentin erityissäännöstä voidaan soveltaa siitä riippumatta, onko asianomaisen laitoksen ylläpitäjällä, esimerkiksi kunnalla, mahdollisesti keskitetysti pidetty löytötavaratoimisto. Lain 15 §:ssä säädetty määräaika alkaa siitä, kun esine on toimitettu löytötavaratoimistoon tai poliisille.

Laitoksella on 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa velvollisuus ilmoittaa löydettyistä esineistä joko omistajalle tai poliisille. Tällainen ilmoitus on myös syytä tehdä aina kun voidaan olettaa, että omistaja täten nopeammin saa tiedon löydöstä.

Laitoksen on pidettävä kirjaa löydettyjen esineiden löytöpäivästä. Tämä ei koskisi vähäarvoisia löytötavaroita.

9 §. *Löytötavaran myyminen.* Pykälässä on lueteltu ne tilanteet ja edellytykset, joilla löytötavara saadaan säilytysaikana myydä. Poliisin myöntämä lupa voi olla suullinen. Myyntiin ryhtymisen kannalta voi olla merkitystä sillä, onko löydöstä saatu ilmoitetuksi tavaran omistajalle. Myyntitapaa ei laissa ole lähemmin määrätty. Myynnistä aiheutuneet kustannukset saa vähentää kauppahinnasta, johon muutoin sovelletaan, mitä löytötavarasta on säädetty.

4 luku. Löytöpalkkio ja kustannusten korvaus

10 §. *Löytäjän oikeus löytöpalkkioon ja kustannusten korvaukseen.* Löytäjällä on oikeus saada omistajalta korvaus löydöstä aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista ilmoitus-, matka- ja muista kuluista. Tapauksittain

on harkittava, milloin esimerkiksi muun kuin halvimmän yleisen kulkuneuvon käytöstä aiheutuneet matkakulut on korvattava. Mikäli kyseessä on sellainen esine, jonka kuljettaminen edellyttää erityisjärjestelyjä kuten kuljetuskaluston vuokraamista, voidaan kuljettaminen lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti jättää poliisin tehtäväksi. Kulujen kohtuullisuutta on arvioitava vertaamalla kuluja esineen arvoon.

Pykälän 2 momentissa ei ole katsottu tarpeelliseksi nimenomaisesti todeta, ettei laitoslöydöstä suoriteta myöskään kulujen korvausta. Laitoksen henkilökunnalle luovutettavasta löydöstähän ei voi löytäjälle aiheutua kuluja. Oikeutta kulujen korvaukseen ei myöskään ole siinä tapauksessa, että löytäjä toimittaa laitoslöydön, 5 §:n säännöksestä poiketen, poliisille.

Voimassa olevan lain mukaan poliisimiehelle ja häntä vastaavalle toimenhaltijalle ei virantoimituksessa tehdyn löydön johdosta synny laissa löytäjälle säädettyjä oikeuksia. Tämä periaate ehdotetaan säilytettäväksi. Ehdotuksessa säännöksen soveltamisala on rajattu toisaalta julkisen viranomaisen toimintaan ja toisaalta sellaiseen toimintaan, joka on luonteeltaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvontaa tai viranomaiselle annetun erityisen tarkastustoiminnan harjoittamista. Tällaista tarkastustoimintaa olisi esimerkiksi työsuojelu- ja terveystarkastusten suorittaminen. Sillä seikalla ei ole merkitystä, onko löytäjä julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa vai työsuopimussuhteessa.

11 §. *Säilytyskustannukset.* Löytötavaran säilyttämisestä aiheutuneet kulut omistaja on velvollinen korvaamaan poliisille ja vaadittaessa myös löytötavaratoimistolle. Velvollisuus koskee myös niitä laitoslöytöjä, jotka toimitetaan poliisin säilytettäväksi. Hallinto- ja muista yleisistä kuluista suoritetaan korvaus asetuksella vahvistettavan taulukon tai muiden asetuksessa mainittavien perusteiden mukaisesti. Mikäli löytötavara on vaatinut erityistä kuljetusta, arviointia, hoitoa tai säilytystä, tästä aiheutuneet kustannukset on korvattava erikseen.

Säilytyskustannusten määräämistä koskevaan päätökseen ei ole perittävien kustannusten pienuuden vuoksi tarvetta sallia säännönmukaista muutoksenhakua valittamalla.

12 §. *Maksamisen menettely.* Löytöpalkkion ja kustannusten korvauksen sekä 17 §:ssä mainitun myyntihinnan osan toimittamisesta löytäjälle postin tai rahalaitoksen välityksellä saat-

taa aiheutua näiden perimiä kuluja. Jos rahasuoritus lähetetään suoraan tilisiirtona löytäjän ilmoittamalle pankki- tai postisiirtotilille, ei tästä ainakaan nykyisin aiheudu kuluja. Mahdolliset kulut tulisivat löytäjän maksettavaksi. Puheena olevien rahasuoritusten noutaminen poliisilta olisi myös edelleen mahdollista.

13 §. Löytöpalkkion ja korvauksen siirtyminen valtiolle. Löytöpalkkio ja muut löytäjälle tulevat rahasuoritukset on toimitettava hänelle kuuden kuukauden kuluessa löytötavaran säilytettäväksi ottamisesta. Pykälän 2 momentissa on takavarikoituna olleita löytötavaroita koskeva erityissäännös. Toimittamisessa ei saa aiheuttomasti viivytellä. Mikäli edellä mainittuja rahasuorituksia ei ole löytäjästä riippuvasta syytä saatu määrääjässä hänelle toimitetuiksi eikä hän ole itseään sanotussa ajassa huolehtinut niiden noutamisesta poliisilta, suoritukset siirtyvät valtiolle.

5 luku. Löytötavaran omistusoikeuden siirtyminen

14 §. Omistusoikeuden siirtyminen löytäjälle. Pykälän mukaan löytötavaroiden säilyttämisaika lyhenisi nykyisestä kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen.

15 §. Laitoslöytö ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu löytö. Laitoslöytö sekä poliisi-, tulli- ja muun viranomaisen valvonta- tai tarkastustoiminnassa tehty löytö eivät voi siirtyä löytäjälle. Mainitut löytötavarat siirtyvät kolmen kuukauden säilytysajan päätyttyä valtiolle tai löytötavaraa säilyttävälle löytötavaratoimistolle. Tämä aika alkaa siitä, kun esine on toimitettu poliisille tai löytötavaratoimistoon.

16 §. Takavarikoitu löytötavara. Löydetty esine saattaa tulla takavarikoituksi pakkokeinon lain nojalla. Takavarikoinnista ei sinänsä seuraa, ettei esinettä voimassa olevan lain mukaan voitaisi pitää löytötavarana. Ehdotetussa säännöksessä on tämän mukaisesti todettu, että esineen omistusoikeus siirtyy löytäjälle, jollei takavarikoidun esineen omistaja ole noutanut esinettä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun poliisi on takavarikon tultua kumotuksi ilmoittanut omistajalle, että tämä voi noutaa esineen. Jos esineen omistaja ei ole tiedossa, takavarikon kumoamisesta on kuulutettava niin kuin tästä säädetään pakkokeinon lain 4 luvun 17 §:ssä. Jos takavarikoituna ollut löytötavara palautuu omistajalleen, omistajan vel-

vollisuus löytötavaran mukaisiin rahasuorituksiin eli löytöpalkkion maksamiseen ja kustannusten korvaukseen (10 §) sekä säilytyskustannusten korvaamiseen (11 §) määräytyy sen mukaan, onko kysymyksessä rikoslain voimaantulon jälkeen annetun asetuksen 11 §:ssä tarkoitettu rikoksella omistajalta viety esine vai ei.

Takavarikoituna ollut löytötavara saattaa tulla julistetuksi valtiolle menetetyksi tai on myös lain nojalla saatettu hävittää. Tällaiset löytötavarat eivät siten voi siirtyä löytäjälle. Lakiehdotuksen mukaan löytäjälle olisi kuitenkin näissäkin tapauksissa suoritettava löytöpalkkio ja kustannusten korvaus valtion varoista. Asianmukaiseksi ei kuitenkaan ole katsottu, että oikeus löytöpalkkioon koskisi myös sellaista omaisuutta, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä, kuten löydettyä huumausaine-erää.

17 §. Polkupyörä ja mopo. Edellä yleisperusteluissa mainituista syistä ehdotetaan polkupyörien ja mopojen osalta sellaista erityissäännöstä, että näihin ei löytäjä voi saada omistusoikeutta. Polkupyörät ja mopot myydään poliisin toimesta huutokaupalla, jossa saadusta kauppahinnasta suoritetaan löytäjälle yksi kolmasosa. Myyntikuluja ei oteta huomioon löytäjän osuutta määrättäessä.

18 §. Muu omaisuus, johon löytäjä ei saa omistusoikeutta. Säännöksessä on lueteltu ne muut kuin 15—17 §:ssä mainitut tilanteet, joissa löytäjä ei voi saada omistusoikeutta löytötavaraan. Luettelossa ei ole mainittu omaisuutta, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä, koska tällaisen omaisuuden suhteen menettellään 16 §:n 2 momentista ilmenevällä tavalla. Vaikka löytäjä ei voikaan saada omistusoikeutta säännöksessä lueteltuun omaisuuteen, löytäjällä on oikeus löytöpalkkioon ja kustannusten korvaukseen.

Säännös on voimassa olevaa lakia yksityiskohtaisempi. Asiallisena muutoksena on, että sellaiset asiakirjat, jotka voidaan kuolettaa, ovat normaalien säännösten alaisia niissä tapauksissa, joissa asiakirjan omistaja on tiedossa ja häneen voidaan siten saada yhteys.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua omaisuutta ovat esimerkiksi ajokortti, passi, sairausvakuutuskortti, pankkikirja sekä erilaiset hallinnolliset lupa- ja muut asiakirjat, joihin sidotuilla oikeuksilla on merkitystä ainoastaan kyseisissä asiakirjoissa mainituille henkilöille.

Pykälän 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu omaisuus on luonteeltaan sellaista, että sillä ei joko ole käyttö- tai muuta arvoa muille kuin omistajalle taikka sitten omistusoikeuden siirtymistä ei voida muista syistä pitää asianmukaisena. Tämän vuoksi tällaisen omaisuuden ei myöskään tulisi siirtyä löytäjälle, valtiolle eikä asianomaiselle löytötavaratoimistolle, vaan se olisi hävitettävä, jollei sitä ole voitu toimittaa muullekaan omaisuuden hallussapitoon oikeutetulle kuten esimerkiksi pankki- tai luottokortteja niiden antajille.

19 §. Löytäjälle siirtyneen löytötavaran luovuttaminen. Edellytyksenä poliisiin säilytettävänä olleen löytötavaran haltuunsaantiin on, että löytäjä suorittaa sen säilyttämisestä perittävät, lain 11 §:n mukaiset korvaukset.

Vastaavasti kuin löytöpalkkion ja kustannusten korvauksen osalta löytäjälle olisi hänen pyynnöstään toimitettava hänen omistukseensa siirtynyt löytöraha postin tai rahalaitoksen välityksellä. Säännös koskee luonnollisesti vain käypää kotimaista rahaa. Muu löytäjälle siirtynyt omaisuus on noudettava poliisilta.

20 §. Valtiolle siirtyminen. Rahojen toimitamiselle tai noutamiselle sekä muiden esineiden noutamiselle on asetettu nykyistä lakia vastaava kolmen kuukauden määräaika lasketuna siitä, kun omistajalle säädetty esineen noutamisaika on päättynyt. Tästä ajankohdasta alkaa löytäjää koskeva määräaika myös lain 16 §:n 1 momentissa tarkoitettujen löytöjen osalta. Löytäjää koskevan määräajan päätyttyä löytötavarat siirtyvät valtiolle.

6 luku. Löytötavaratoimistot

21 §. Luvanvaraisuus. Muun kuin poliisiin ylläpitämän löytötavaratoimiston pitäminen edellyttää lääninhallituksen lupaa. Luvanhakemisvelvollisuus koskee nykyisestä laista poiketen myös valtion virastoja ja laitoksia. Asetuksella on tarkoitus määrätä lupa-asia sen lääninhallituksen ratkaistavaksi, jonka alueella sijaitsevasta toimipaikasta löytötavaratoimintaa on tarkoitus pääasiallisesti harjoittaa.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että asianomaisen löytötavaratoimiston pitäminen on löytötavaroiden käsittelyn tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta tarpeellista. Tällöin on kiinnitettävä huomiota muun ohella siihen, edistääkö yleisestä löytötavaroiden käsittelystä poikkeava järjestely tavaroiden pa-

lautumista niiden omistajille. Luvan myöntäminen riippuu viime kädessä tarkoituksenmukaisuusharkinnasta. Lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta niin kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään eli korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Laissa ei ole lähemmin säännelty sitä, miten löytötavaratoimiston toimialue on määrättävä. Lähtökohtana on, että löytötavaratoimiston toiminnan piiriin voivat kuulua ainoastaan lain 5 §:ssä tarkoitetuista laitoksista tehdyt löydöt. Laki mahdollistaa esimerkiksi sen, että maanlaajuisella liikkeellä on yksi löytötavaratoimisto, jolla on toimipisteitä eri puolilla maata. Järjestelyn yksityiskohdat jäävät lupaviranomaisen harkinnan varaan.

Lupa on liitettävä toiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset ehdot. Vaikka lääninhallitus voi lain 25 §:n nojalla antaa löytötavaratoimistojen toiminnassa noudatettavia määräyksiä, lupaehdoissa olisi yleensä syytä mainita siitä, että luvansaaajan on annettava toiminnastaan luvan myöntäneelle lääninhallitukselle tämän määräämä selvitys. Selvityksen vaatiminen ja yksityiskohtaisuus riippuu kulloisestakin valvontatarpeesta. Valvonnan suorittamisen ei voida normaalisti katsoa vaativan ennalta asetettavaa lupaehto määrääjoittaisten selvitysten antamisesta.

Asetuksella annetaan lupahakemusta ja sen käsittelyä koskevia tarkempia säännöksiä.

22 §. Löytötavaran toimittaminen poliisille. Vastaavasti kuin 8 §:n 1 momentissa säädetään laitoksen henkilökunnalle luovutetuista löytötavaroista, tulee löytötavaratoimiston välittömästi toimittaa poliisille sellainen omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä tai vaatii viranomaisen luvan.

23 §. Säilytyskorvauksen alentaminen tai perimättä jättäminen. Erityisesti yksityisten löytötavaratoimistojen osalta ei ole syytä lähteä siitä, että ne olisivat velvollisia perimään tietynsuuruisia korvauksia löytötavaroiden säilytyskustannuksista. Asia jäisi viime kädessä lääninhallituksen harkintaan.

24 §. Löytötavaran hävittäminen. Lain 18 §:n 1 momentin 1—3 kohdissa tarkoitettun omaisuuden osalta löytötavaratoimiston on meneteltävä vastaavasti kuin poliisin eli viime kädessä hävitettävä omaisuus.

25 §. Löytötavaratoimiston valvonta. Löytötavaratoimistojen yleinen valvonta kuuluu lääninhallitukselle. Löytötavaratoimistojen toi-

mintaa koskevien tarkempien määräysten antaminen kuuluu luvan myöntäneelle lääninhallitukselle. Lääninhallituksissa olevat poliisitarkastajat valvovat muita löytötavaratoiminnan harjoittajia eli poliisiviranomaisia.

7 luku. Erinäiset säännökset

26 §. Rankaiseminen ja oikeuksien menettäminen. Säännös vastaa nykyisin käytössä olevaa järjestelyä. Rangaistussäännökset ovat rikoslain 29 luvun 4 §:ssä.

27 §. Omistajaan verrattavat henkilöt. Säännös vastaa nykyisen lain 7 §:ää.

28 §. Toimivaltainen poliisi. Lähtökohtana on, että lailla poliisille annetut tehtävät suoritetaan löytöpaikkakunnan poliisi. Poliisilla tarkoitetaan paikallispoliisia eikä poliisin erillisyyksikköjä. Löytäjällä on oikeus toisen poliisipiirin välityksellä täyttää velvollisuutensa ilmoittaa löytötavarasta ja toimittaa se löytöpaikkakunnan poliisille.

29 §. Riita löytöpalkkiosta ja kustannusten korvaamisesta. Löytöpalkkiota ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua kustannusten korvaamista koskeva erimielisyys on löytäjän ja omistajan välinen yksityisoikeudellinen riita-asia, joka voidaan saattaa yleisen alioikeuden ratkaistavaksi. Poliisin näiden rahasuoritusten osalta hallussaan olleista löytötavaroista tekemä ratkaisu on ainoastaan poliisin kannanilmaisu siihen, mitä on poliisin käsityksen mukaan pidettävä lainmukaisena löytöpalkkiona ja kustannusten korvauksena. Tämä päätös ei siten voi olla hallinnollisessa järjestyksessä tahtuvan muutoksenhaun kohteena.

Kun laissa ei ole toisin säädetty, kanne on pantava vireille vastaajan kotipaikan yleisessä alioikeudessa.

Mikäli löytäjän ja omistajan välille on syntynyt erimielisyys löytöpalkkiosta tai kustannusten korvauksesta, poliisilla on oikeus harkintansa mukaan olla luovuttamatta hallussaan olevaa löytötavaraa omistajalle ennen kuin asiassa on annettu lainvoimainen tuomioistuimen ratkaisu.

30 §. Puolustusvoimille kuuluva omaisuus. Suomen tai muun maan puolustusvoimille kuuluneen tavarahan osalta on voimassa puolustusvoimille kuuluneen tavarahan löytämisestä ja pelastamisesta annettu asetus (84/83). Kun tällaiset erityissäännökset ovat edelleen tarpeen, asetus on tarkoitus pitää voimassa. Kun asetuk-

sessä on löytäjälle annettu löytötavaralaissa säädettyjä laaja-alaisempia tai siitä poikkeavia velvollisuuksia, on laissa säädettävä tällaisten velvollisuuksien rikkomisesta aiheutuvista rangaistus- ja menettämisseuraamuksista.

31 §. Löytö lento-onnettomuuden yhteydessä. Ilmailulain 61 §:n 1 momentissa on lento-onnettomuuteen liittyvistä löydöistä annettu eräitä yleisestä löytötavaralainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

32 §. Asetuksenantovaltuus. Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta annettaisiin nykyiseen tapaan asetuksella.

33 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1989 alusta.

34 §. Kumottavat säädökset. Ehdotetulla lailla kumotaan voimassa oleva löytötavaralaki sekä maihinajautumisesta ja laivalöydöstä annettu asetus.

35 §. Siirtymäsäännös. Lakia sovelletaan niihin löytöihin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen. Lakia sovelletaan myös niihin löytötavaratoimistoihin, joiden pitämiseen on myönnetty voimassa olevan lain mukainen lupa tai joiden pitäminen ei ole vaatinut lupaa. Tällaista löytötavaratoimistoa varten on kuitenkin haettava ehdotetun lain mukainen lupa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta uhalli, että aikaisemman lain mukainen lupa raukeaa tai toiminta, joka ei ole ollut luvanvaraisista, on lopetettava sanotusta ajankohdasta lukien.

1.2. Pakkokeinolaki

Pakkokeinolain 4 luvun 17 §:ään ehdotetaan sijoitettavaksi ne säännökset, jotka ovat tarpeen nykyisen löytötavaralain 11 §:n kumoamisen johdosta.

1.3. Ilmailulaki

61 §. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus säännös muutetaan koskemaan uutta löytötavaralakia.

1.4. Laki avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta

3 §. Pykälän 2 momentissa oleva viittaussäännös muutetaan koskemaan uutta löytötavaralakia.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Luonnos löytötavara-asetukseksi on esityksen liitteenä. Asetuksella on tarkoitus antaa sisäasiainministeriölle valtuudet antaa tarkem-

pia määräyksiä valtiolle siirtyneen omaisuuden myynnistä ja käytöstä sekä tarvittaessa muutoinkin asetuksen soveltamisesta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan samankaltaisesti kuin pakkokeinolaki eli vuoden 1989 alusta.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Löytötavaralaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain soveltamisala

1 §

Yleissäännös

Tämä laki koskee löytötavaran talteen ottamista ja käsittelyä.

Laki ei koske:

- 1) esinettä, jonka omistaja on ilmeisesti hylännyt;
- 2) eläimiä;
- 3) ajoneuvoasetuksessa (233/82) määriteltyjä, rekisteröitäviä ajoneuvoja ja laitteita; eikä
- 4) ilmailulain (595/64) mukaan rekisteröitäviä ilma-aluksia.

2 §

Tavarat, joiden löydöistä on säädetty erikseen

Seuraavien tavaroiden löydöistä on säädetty erikseen:

- 1) muinaismuistolaissa (295/63) tarkoitettujen muinaismuistoesineiden ja muut tavarat;
- 2) uitosta vesistöön jäänyt puutavara, josta on säädetty vesilaissa (264/61);
- 3) merilaissa (167/39) tarkoitettujen, haaksirikoutuneiden tai vaarassa olevien alukset tai aluksissa olevat tavarat, joiden pelastamisesta suoritetaan pelastuspalkkiota; ja

4) avaruusesineet, joista on säädetty avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta annetussa laissa (616/70).

3 §

Vähäarvoinen löytötavara

Vähäarvoisena pidetään löytötavaraa, jonka arvo alittaa asetuksella säädetyn markkamäärän ja jolla ei ilmeisesti ole omistajalle erityistä käyttö-, tunne- tai muuta henkilökohtaista arvoa. Vähäarvoiseen löytötavaraan sovelletaan 5, 6 ja 26 §:n säännöksiä.

2 luku

Löytötavaran talteen ottaminen

4 §

Ilmoittamis- ja toimittamisvelvollisuus

Sen, joka ottaa löytötavaran talteen (*löytäjä*), on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava löydöstä omistajalle tai toimitettava löytötavara poliisille. Omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä tai vaatii viranomaisen luvan, on välittömästi toimitettava poliisille.

Jos löytötavaraa ei voida vaaratta tai hankaludetta kuljettaa, sitä ei tarvitse toimittaa

poliisille. Tällaisen löytötavaran talteen ottamisesta on ilmoitettava poliisille.

Jos löytötavaran kuljettaminen muualla säilytettäväksi ei ole tarkoituksenmukaista, poliisi voi oikeuttaa löytäjän säilyttämään löytötavaraa.

5 §

Laitoslöydön luovuttaminen

Löytötavara, joka otetaan talteen julkisen liikenteen kulkuneuvossa tai rautatie- tai linja-autoasemalla taikka muulla vastaavalla liikennepaikalla taikka liikehuoneistossa, virastossa, toimistossa, työpaikalla, oppilaitoksessa, sairaalassa, teatterissa, urheiluhallissa tai vastaavassa huoneistossa, on luovutettava asianomaisen laitoksen henkilökunnalle tai sen löytötavaratoimistolle (*laitoslöytö*).

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös ulkona tietyssä paikassa järjestettävässä ilmoituksen- tai luvanvaraisessa yleisötilaisuudessa tehtyä löytöä.

6 §

Vähäarvoisesta löytötavarasta ilmoittaminen

Vähäarvoisen löytötavaran talteen ottamisesta, joka on tapahtunut muualla kuin 5 §:ssä tarkoitettussa laitoksessa, on löytäjän ilmoitettava omistajalle, jos tämä on tiedossa. Vähäarvoisen löytötavaran, jonka omistaja ei ole vaikeudetta selvitettävissä, saa löytäjä pitää.

3 luku

Löytötavaran säilyttäminen

7 §

Löytötavaran hoitaminen

Löytötavaraa on säilytettävä ja hoidettava hyvin.

8 §

Laitoslöydön säilyttäminen

Jos omistaja ei nouda löytötavaraa 5 §:ssä tarkoitettusta laitoksesta eikä laitoksella ole löytötavaratoimistoa, laitoksen on viimeistään kahden viikon kuluttua talteen ottamisesta toimitettava muu kuin vähäarvoinen löytötavara poliisille. Omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä tai vaatii viranomai-

sen luvan, on toimitettava välittömästi poliisille.

Kouluista ja muista oppilaitoksista sekä urheiluhalleista löydettyjä esineitä, jotka ilmeisesti kuuluvat näissä laitoksissa säännöllisesti käyville henkilöille, voidaan säilyttää asianomaisissa laitoksissa 1 momentissa säädettyä aikaa kauemmin, kuitenkin enintään kuusi kuukautta niiden talteenotosta.

Jos löytötavara on ilmeisen arvokas tai omistajalleen muutoin erityisen tärkeä, laitoksen on viipymättä ilmoitettava löydöstä omistajalle, mikäli tämä on tiedossa, ja muussa tapauksessa poliisille.

9 §

Löytötavaran myyminen

Poliisi ja löytötavaratoimisto sekä poliisiin luvalla myös 5 §:ssä tarkoitettu laitos ja löytäjä saavat säilytysaikana myydä löytötavaran, jos tavara saattaa helposti pilaantua tai arvoltaan alentua taikka jos tavaran hoito on kallista tavaran arvoon verrattuna.

Myynnin suorittaja saa vähentää myynnistä aiheutuneet kustannukset saadusta kauppahinnasta. Myynnistä saatuihin varoihin sovelletaan muutoin vastaavasti, mitä löytötavarasta on säädetty.

4 luku

Löytöpalkkio ja kustannusten korvaus

10 §

Löytäjän oikeus löytöpalkkioon ja kustannusten korvaukseen

Omistajalla on oikeus saada löytötavara takaisin, jos hän maksaa löytäjälle löytöpalkkion ja korvaa löydön aiheuttamat tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset. Löytöpalkkion määrästä säädetään asetuksella.

Löytöpalkkiota ei suoriteta 5 §:ssä tarkoitettua laitoslöydöstä.

Poliisi-, tulli- ja muun viranomaisen valvonta- tai tarkastustoiminnassa tehdystä löydöstä ei suoriteta löytöpalkkiota.

11 §

Säilytyskustannukset

Omistaja on velvollinen suorittamaan poliisille ja löytötavaratoimistolle korvauksen löy-

tötavaran säilyttämisestä aiheutuneista hallinto- ja muista yleisistä kustannuksista sen mukaan kuin asetuksella säädetään sekä korvaamaan löytötavaran erityisestä kuljetuksesta, arvioinnista, hoidosta ja säilytyksestä aiheutuneet kohtuulliset kustannukset.

Korvauksen määräämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

12 §

Maksamismenettely

Poliisin on löytäjän niin halutessa toimitettava löytäjälle tämän ilmoittamalla maksuosoitteella omistajan suorittama löytöpalkkio ja kustannusten korvaus sekä 17 §:ssä mainittu myyntihinnan osa.

13 §

Löytöpalkkion ja korvauksen siirtyminen valtiolle

Mikäli löytäjälle tulevaa palkkiota ja korvausta ei ole löytäjästä riippuvasta syystä saatu toimitetuksi löytäjälle eikä löytäjä ole itseään huolehtinut niiden noutamisesta kuuden kuukauden kuluessa löytötavaran toimittamisesta poliisille, palkkio ja korvaus siirtyvät valtiolle.

Edellä 1 momentissa säädetty määräaika alkaa 16 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa siitä, kun poliisi on ilmoittanut löytäjälle löytötavaran hävittämisestä tai valtiolle menetyksi julistamisesta.

5 luku

Löytötavaran omistusoikeuden siirtyminen

14 §

Omistusoikeuden siirtyminen löytäjälle

Jos omistaja ei nouda löytötavaraa kolmen kuukauden kuluessa sen toimittamisesta poliisille taikka siitä kun löytäjä on saanut luvan säilyttää löytötavaraa tai on ilmoittanut löydöstä omistajalle, löytötavaran omistusoikeus siirtyy löytäjälle, jollei jäljempänä toisin säädetä.

15 §

Laitoslöytö ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu löytö

Jos omistaja ei nouda laitoslöytöä tai 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua löytötavaraa kolmen kuukauden kuluessa niiden toimittamisesta poliisille tai löytötavaratoimistoon, niiden omistusoikeus siirtyy valtiolle tai löytötavaraa säilyttäneen löytötavaratoimiston pitäjälle.

16 §

Takavarikoitu löytötavara

Jos löytötavara on takavarikoitu pakkokeinonlain (450/87) nojalla eikä takavarikoidun esineen omistaja nouda esinettä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun poliisi on ilmoittanut, että hän voi noutaa esineen takavarikon tultua kumotuksi, esineen omistusoikeus siirtyy löytäjälle. Jos omistaja ei ole tiedossa, menettellään niin kuin mainitun lain 4 luvun 17 §:ssä on säädetty. Takavarikoidun löytötavaran omistusoikeuden siirtymisestä löytäjälle on viipymättä ilmoitettava löytäjälle.

Mikäli takavarikoituna ollut löytötavara on lain nojalla hävitetty tai julistettu valtiolle menetetyksi, löytäjälle tuleva löytöpalkkio ja kustannusten korvaus suoritetaan valtion varoista. Löytöpalkkiota ei kuitenkaan suoriteta omaisuudesta, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä.

17 §

Polkupyörä ja mopo

Löytäjä ei saa omistusoikeutta löytämänsä polkupyörään eikä mopoon. Polkupyörät ja mopot, joita omistaja ei ole noutanut, myydään huutokaupalla. Löytäjällä on oikeus saada yksi kolmasosa esineen myyntihinnasta.

18 §

Muu omaisuus, johon löytäjä ei saa omistusoikeutta

Löytäjä ei saa omistusoikeutta:

1) asiakirjoihin, jotka voidaan kuolettaa ja joiden omistaja ei ole tiedossa;

2) lääkkeisiin;

3) avaimiin, henkilö- ja lupatodistuksiin, pankki- ja luottokortteihin sekä muuhun vastaavaan omaisuuteen; eikä

4) omaisuuteen, jonka hankkimiseen tai hallussapitoon vaaditaan lupa, jollei löytäjällä ole sellaista lupaa.

Edellä 1 momentin 1—3 kohdassa mainittu omaisuus, jota omistaja ei ole noutanut 14 §:n mukaisessa määräajassa ja jota ei ole voitu toimittaa muullekaan omaisuuden hallussapitoon oikeutetulle, on hävitettävä.

19 §

Löytäjälle siirtyneen löytötavarain luovuttaminen

Löytäjä saa hänelle siirtyneen löytötavarain haltuunsa suoritettuaan 11 §:n mukaiset korvaukset. Löydetty raha on löytäjän niin halutessa toimitettava löytäjälle tämän ilmoittamalla maksuosoitteella.

20 §

Valtiolle siirtyminen

Mikäli löytäjä ei ole noutanut löytötavaraa poliisilta kolmen kuukauden kuluessa sen omistusoikeuden siirtymisestä hänelle, löytötavarain omistusoikeus siirtyy valtiolle. Mitä tässä on säädetty, koskee myös löytäjälle siirtynyttä löydettyä rahaa, jos sitä ei ole löytäjästä riippuvasta syystä saatu toimitetuksi löytäjälle eikä hän ole itseään noutanut sitä mainitussa määräajassa.

6 luku

Löytötavaratoimistot

21 §

Luvanvaraisuus

Lääninhallitus voi myöntää Suomen kansalaiselle, suomalaiselle rekisteröidylle yhteisölle, valtion viranomaiselle ja laitokselle, kunnalle sekä kuntainliitolle luvan pitää löytötavaratoimistoa, mikäli tämä on 5 §:ssä tarkoitettujen löytötavaroiden käsittelyn tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta tarpeellista.

Lupa on voimassa toistaiseksi. Lupa voidaan peruuttaa, jos siihen harkitaan olevan syytä.

Lupa on liitettävä toiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset ehdot.

22 §

Löytötavarain toimittaminen poliisille

Löytötavaratoimistoon toimitettu omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä tai vaatii viranomaisen luvan, on toimitettava välittömästi poliisille.

23 §

Säilytyskorvauksen alentaminen ja perimättä jättäminen

Löytötavaratoimistolla on, sen mukaan kuin lupapäätöksessä on tästä määrätty, oikeus periä 11 §:ssä tarkoitettujen korvaukset säädettyä pienempinä tai olla kokonaan perimättä sanottuja korvauksia.

24 §

Löytötavarain hävittäminen

Löytötavaratoimiston on 18 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettujen omaisuuden osalta meneteltävä niin kuin sanotun pykälän 2 momentissa on säädetty.

25 §

Löytötavaratoimiston valvonta

Lääninhallitus valvoo löytötavaratoimistojen toimintaa ja voi antaa niiden toiminnassa noudatettavia määräyksiä.

7 luku

Erinäiset säännökset

26 §

Rankaiseminen ja oikeuksien menettäminen

Jos löytäjä salaa löytötavarain, kun omistaja tai muu oikeutettu sitä tiedustelee, tai jos hän sen muutoin anastaa ilman laillista oikeutta, taikka jättää noudattamatta, mitä löytötavarain ilmoittamisesta tai toimittamisesta on edellä säädetty, häntä rangaistaan niin kuin siitä on rikoslaisissa säädetty ja lisäksi hän menettää kaikki löytöön perustuvat oikeutensa.

27 §

Omistajaan verrattavat henkilöt

Mitä tässä laissa on säädetty löytötavarain omistajasta, on myös sovellettava siihen, jolla

on pantti-, käyttö- tai muun oikeuden perusteella oikeus saada tavara hallintaansa.

28 §

Toimivaltainen poliisi

Poliisilla tarkoitetaan tässä laissa sen poliisipiirin poliisia, jonka alueelta omaisuus on löydetty.

Löytäjällä on oikeus myös toisen poliisipiirin välityksellä ilmoittaa löydöstä tai toimittaa löytötavara löytöpaikkakunnan poliisille.

29 §

Riita löytöpalkkiosta ja kustannusten korvaamisesta

Löytöpalkkiota ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen kustannusten korvaamista koskeva erimielisyys voidaan saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi. Poliisilla on oikeus olla luovuttamatta löytötavaraa sen omistajalle ennen kuin asiassa on annettu lainvoimainen tuomioistuimen ratkaisu.

30 §

Puolustusvoimille kuuluva omaisuus

Suomen tai muun maan puolustusvoimille ilmeisesti kuuluvan omaisuuden löytämisestä ja pelastamisesta voidaan tämän lain säännöksistä poikkeavasti säätää erikseen asetuksella. Jos löytäjä salaa löytötavaran, kun omistaja tai muu oikeutettu sitä tiedustelee, tai jos hän sen muutoin anastaa ilman laillista oikeutta, taikka jättää noudattamatta, mitä tällaisen löytötavaran ilmoittamisesta tai haltuunottamisesta on säädetty, häntä rangaistaan niin kuin siitä on rikoslaissa säädetty ja lisäksi hän menettää kaikki löytöön perustuvat oikeutensa.

31 §

Löytö lento-onnettomuuden yhteydessä

Milloin löydöllä on yhteyttä lento-onnettomuuteen, on noudatettava, mitä ilmailulain (595/64) 61 §:ssä on säädetty.

32 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

33 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

34 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annettu löytötavaralaki (893/43) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä maihinajautumisesta ja laivalöydöstä 21 päivänä joulukuuta 1979 annettu asetus (930/79). Kumotun lain nojalla puolustusvoimille kuuluneen tavaran löytämisestä ja pelastamisesta 21 päivänä tammikuuta 1983 annettu asetus (84/83) jää kuitenkin edelleen voimaan.

35 §

Siirtymäsäännös

Tätä lakia sovelletaan niihin löytöihin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

Löytötavaroiden käsittelystä löytötavaratoimistossa, jonka pitämiseen on myönnetty lupa ennen tämän lain voimaantuloa tai jonka pitäminen ei ole vaatinut lupaa, on voimassa, mitä tässä laissa tai sen nojalla annettavassa asetuksessa säädetään. Tällaista löytötavaratoimistoa varten on haettava tämän lain mukainen lupa kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta, uhalla että aikaisemman lain mukainen lupa raukeaa tai toiminta, joka ei ole ollut luvanvaraista, on lopetettava sanotun määräajan päättymisestä lukien.

2.

Laki**pakkokeinolain 4 luvun 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/87) 4 luvun 17 § näin kuuluvaksi:

4 luku

Takavarikko

17 §

Takavarikoidun esineen palauttaminen

Jos takavarikoitu esine on takavarikon kumoamisen jälkeen palautettava omistajalleen tai sille, jolla on oikeus esineeseen, eikä tämä nouda esinettä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun poliisi on ilmoittanut, että esine on noudettavissa, esineen omistusoikeus siirtyy valtiolle, taikka jos esine on löytötavara, esineen löytäjälle niin kuin siitä on löytötavara-laissa (/) säädetty. Jos useammat ovat vaatineet esinettä itselleen, esine on takavarikon kumoamisesta huolimatta pidettävä edel-

leen poliisin hallussa, kunnes riita paremmasta oikeudesta siihen on ratkaistu.

Jos palautettavan esineen omistajaa tai muuta, jolla on oikeus esineeseen, ei ole tiedossa, poliisin on julkisella kuulutuksella kehotettava häntä ilmoittautumaan. Jos kukaan ei vaadi esinettä itselleen kuuden kuukauden kuluessa kuuluttamisesta, esine siirtyy valtiolle, taikka jos esine on löytötavara, esineen löytäjälle niin kuin siitä on löytötavara-laissa säädetty. Tarkeimmat määräykset kuuluttamisesta antaa sisäasiainministeriö.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan löytötavaraan, milloin löytö on tehty lain voimaantulon jälkeen.

3.

Laki**ilmailulain 61 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä joulukuuta 1964 annetun ilmailulain (595/64) 61 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

61 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua löytötavarasta on muutoin voimassa, mitä löytötavara-laissa (/) on säädetty. Viranomaisen voi kuitenkin luovuttaa löytötavaran siihen oikeutetulle, vaikkei löytötavara-laissa säädettyä löy-

töpalkkiota tai kustannusten korvausta ole suoritettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan niihin löytöihin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

4.

L a k i

avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta 5 päivänä elokuuta 1970 annetun lain (616/70) 3 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

3 §

— — — — — Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 Edellä 1 momentissa tarkoitettu esine on _____ kuuta 198 .
 vaadittaessa luovutettava viranomaiselle. Avaruusesineeseen ei sovelleta, mitä löytötavara-
 laissa (/) on säädetty löytötavarasta.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 1988

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Matti Louekoski*

2.

Laki**pakkokeinolain 4 luvun 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/87) 4 luvun 17 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 luku

Takavarikko

17 §

Takavarikoidun esineen palauttaminen

Jos takavarikoitu esine olisi takavarikon kumoamisen jälkeen palautettava omistajalleen tai sille, jolla on oikeus esineeseen, ja useammat ovat vaatineet esinettä itselleen, esine on takavarikon kumoamisesta huolimatta pidettävä edelleen poliisin hallussa, kunnes riita paremmasta oikeudesta siihen on ratkaistu. Jos omistajaa tai muuta, jolla olisi oikeus tällaiseen esineeseen, ei ole tiedossa, poliisin on julkisella kuulutuksella kehotettava häntä ilmoittautumaan. Jos kukaan ei vaadi esinettä itselleen kuuden kuukauden kuluessa kuuluttamisesta, se siirtyy valtiolle. Tarkemmat säännökset kuuluttamisesta annetaan asetuksella.

(Katso 1 momentti)

Jos takavarikoitu esine on takavarikon kumoamisen jälkeen palautettava omistajalleen tai sille, jolla on oikeus esineeseen, eikä tämä nouda esinettä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun poliisi on ilmoittanut, että esine on noudettavissa, esineen omistusoikeus siirtyy valtiolle, taikka jos esine on löytötavara, esineen löytäjälle niin kuin siitä on löytötavara-laissa (/) säädetty. Jos useammat ovat vaatineet esinettä itselleen, esine on takavarikon kumoamisesta huolimatta pidettävä edelleen poliisin hallussa, kunnes riita paremmasta oikeudesta siihen on ratkaistu.

Jos palautettavan esineen omistajaa tai muuta, jolla on oikeus esineeseen, ei ole tiedossa, poliisin on julkisella kuulutuksella kehotettava häntä ilmoittautumaan. Jos kukaan ei vaadi esinettä itselleen kuuden kuukauden kuluessa kuuluttamisesta, esine siirtyy valtiolle, taikka jos esine on löytötavara, esineen löytäjälle niin kuin siitä on löytötavara-laissa säädetty. Tarkemmat määräykset kuuluttamisesta antaa sisäasiainministeriö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan löytötavaraan, milloin löytö on tehty lain voimaantulon jälkeen.

3.

Laki**ilmailulain 61 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä joulukuuta 1964 annetun ilmailulain (595/64) 61 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

61 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu löytötavarasta on muutoin voimassa, mitä 19 päivänä marraskuuta 1943 annetussa löytötavaralaissa (893/43) on säädetty. Viranomaisen voi kuitenkin luovuttaa löytötavaran siihen oikeutetulle, vaikkei sanotussa laissa säädettyä löytöpalkkiota, kustannusten korvausta tai lunastusta ole suoritettu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu löytötavarasta on muutoin voimassa, mitä löytötavaralaissa (/) on säädetty. Viranomaisen voi kuitenkin luovuttaa löytötavaran siihen oikeutetulle, vaikkei löytötavaralaissa säädettyä löytöpalkkiota tai kustannusten korvausta ole suoritettu.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 . Sitä sovelletaan niihin löytöihin,
jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen.*

4.

Laki**avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan avaruuslentäjien pelastamisesta ja palauttamisesta sekä avaruusesineiden palauttamisesta 5 päivänä elokuuta 1970 annetun lain (616/70) 3 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu esine on vaadittaessa luovutettava viranomaiselle. Avaruusesineeseen ei sovelleta, mitä 19 päivänä marraskuuta 1943 annetussa löytötavaralaissa (893/43) on säädetty löytötavarasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu esine on vaadittaessa luovutettava viranomaiselle. Avaruusesineeseen ei sovelleta, mitä löytötavaralaissa (/) on säädetty löytötavarasta.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .*

Löytötavara-asetus

Oikeusministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 198 annetun löytötaveralain
(/) 32 §:n nojalla:

1 §

Löytötaveralain (/) 3 §:ssä tarkoitettu markkamäärä on 20 markkaa.

2 §

Poliisin ja löytötavaratoimiston tulee hankkia selvitystä löytötavaran omistajasta sikäli kuin sitä on hankaluudetta saatavissa. Omistajalle on ilmoitettava löydöstä.

3 §

Poliisin on maksutta annettava löytäjälle kuitti löytötavaran vastaanottamisesta.

Kuittiin on merkittävä löytöä koskevat tiedot ja löytäjän vaatimukset sekä ilmoitus löytäjän oikeuksista ja siitä, miten löytäjän tulee niiden toteuttamiseksi menetellä.

Kuitti annetaan sisäasiainministeriön vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella.

4 §

Poliisin ja löytötavaratoimiston on pidettävä vastaanotetuista löytötavaroista rekisteriä sen mukaan kuin sisäasiainministeriö tarkemmin määrää.

5 §

Poliisin on pidettävä kirjaa löytötaveralain 4 §:n 3 momentissa ja 9 §:n 1 momentissa tarkoitetuista luvista.

6 §

Löytötaveralain 5 §:ssä tarkoitettujen laitosten on pidettävä kirjaa niistä löydettyjen esineiden löytöpäivästä.

7 §

Löytöpalkkio määräytyy esineen käyvän arvon perusteella. Löytöpalkkion suuruus on:

tavaran arvo	löytöpalkkio
enintään 30 mk	5 mk
yli 30, enintään 100 mk	10 mk
yli 100, enintään 150 mk	15 mk
yli 150, enintään 200 mk	20 mk
yli 200, enintään 300 mk	30 mk
yli 300 mk	10 prosenttia tavarán arvosta

Mikäli esineen käypä arvo on vaikeasti määritettävissä tai jos tähän on löytäjälle löydöstä aiheutuneeseen vaivaan nähden aihetta, löytöpalkkio määräytyy 1 momentin estämättä niin, että se on olosuhteet huomioon ottaen kohtuullinen.

8 §

Löytötaveralain 11 §:ssä tarkoitettuna korvauksena löytötavaraista aiheutuneista yleisistä säilytyskustannuksista peritään esineen käyvän arvon perusteella:

tavaran arvo	korvaus säilytyksestä
enintään 30 mk	3 mk
yli 30, enintään 100 mk	5 mk
yli 100, enintään 200 mk	10 mk
yli 200, enintään 300 mk	15 mk
yli 300, enintään 500 mk	20 mk
yli 500, enintään 1 000 mk	30 mk
yli 1 000 mk	40 mk

Mikäli esineen käypä arvo on vaikeasti määriteltävissä, korvaus yleisistä säilytyskustannuksista määrätään esineen koko ja muut kulu-
lujen suuruuteen vaikuttavat seikat huomioon
ottaen.

9 §

Poliisin ja löytötavaratoimiston on ilmoitet-
tava tulliviranomaiselle löytötavarasta, joka il-
meisesti olisi tullattava.

10 §

Valtiolle siirtyneiden alkoholijuomien käsit-
telystä on soveltuvin osin voimassa, mitä valti-
olle menetetyksi tuomituista alkoholijuomista
on säädetty.

11 §

Valtiolle siirtynyt löytötavara on myytävä
huutokaupalla tai muulla sopivalla tavalla taik-
ka otettava valtion käyttöön tai hävitettävä.

12 §

Löytötavaratoimiston pitämislupaa koske-
vassa hakemuksessa on selvitettävä:

1) hakijan nimi ja ammatti tai toimiala sekä
kotipaikka;

2) löytötavaratoimiston toimialue ja toimi-
paikat;

3) löytötavaratoimiston ja kunkin toimipai-
kan vastuunalaisen hoitajan nimi; sekä

4) ne syyt, joiden vuoksi löytötavaratoimis-
toa pidetään tarpeellisena.

Hakemukseen on lisäksi liitettävä, jos hakija
on yksityinen yhteisö, rekisteriote ja jäljennös
yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä, taikka jos
hakija on yksityinen henkilö, toiminimeä kos-

keva rekisteriote, jäljennös elinkeinoilmoituk-
sesta ja todistus omavaraisuudesta.

13 §

Luvan löytötavaratoimiston pitämiseen
myöntää se lääninhallitus, jonka alueella sijait-
sevasta toimipaikasta löytötavaratoimintaa
pääasiallisesti harjoitetaan tai on tarkoitus har-
joittaa.

Mikäli lupahakemusta ei ole heti hylättävä,
hakemuksen johdosta on kuultava poliisia sen
mukaan kuin harjoitettavan löytötavaratoimin-
nan laajuus tätä vaatii.

Poliisille on annettava tieto myönnetystä
luvasta ja löytötavaratoimiston toimipaikoista.

14 §

Löytötavaratoimiston pitäjän on annettava
luvan myöntäneelle lääninhallitukselle tämän
määräämä selvitys löytötavaratoimiston toi-
minnasta.

15 §

Jos lupa löytötavaratoimiston pitämiseen pe-
ruutetaan, löytötavaratoimiston pitäjän on
kohtuullisen, sitä varten määrätyn ajan kuluessa
luovutettava poliisille hallussaan olevat löy-
tötavarat ja niitä koskevat rekisterit.

16 §

Tarkemmat määräykset valtiolle siirtyneen
omaisuuden myynnistä ja käytöstä sekä tämän
asetuksen soveltamisesta antaa sisäasiainminis-
teriö.

17 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

